

Xocalının yaraları sarınır

Balıca kəndinə ilk köç gerçəkləşib

Xocalı rayonunun erməni işğalından azad edilmiş Balıca kəndinə Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində ilk köç gerçəkləşib.

32 ildən sonra Xocalının Balıca kəndinə köçən ailələrə açarları təqdim edilib.

Xocalı sakinlərini Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov qarşılayıb. E.Yusubov mənzillərin açarlarını ailələrə təqdim edərək, onlara doğma yurdlarında xoşbəxt və firavan həyat arzulayıb. Yenidən bərpa edilən kənd su, qaz, elektrik enerjisi ilə təchiz olunub, internet xətti çəkilib.

(səh.2)

Azərbaycanın İranda konsulluq fəaliyyəti bərpa olunur

Azərbaycan İranda konsulluq fəaliyyətini bərpa edir.

Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, konsulluq fəaliyyəti dekabrın 15-dən bərpa ediləcək.

Müvafiq şöbə Azərbaycanın İranda səfirliyində fəaliyyət göstərəcək.

Cənubi Qafqaza barış gələcək

Tramp administrasiyası diqqətini əsasən İrana və Yaxın Şərqə yönəldəcək

Rusiya politoloq Sergey Markov "Moskva-Bakı"ya müsahibəsində deyib ki, Tramp üçün Cənubi Qafqaz prioritetlər baxımından periferik olacaq.

O, bura fəal təsir göstərməyəcək. Tramp Rusiya ilə münasibətləri yaxşılaşdırmağa çalışacaq. Ukrayna ətrafındakı vəziyyətin həllinə kömək edə bilsə, onda Moskvanın Cənubi Qafqazda daha

geniş fəaliyyət üçün böyük ölçüdə sərbəst əli olacaq.

Bu o deməkdir ki, Azərbaycanın regionda mövqeyi güclənəcək, çünki Rusiya regionda Bakı ilə faktiki müttəfiqlik münasibətlərinə malikdir. Və bu və ya digər dərəcədə Rusiyanın Ermənistanla bəhrəli münasibətləri davam edəcək.

(səh.3)

Qiyməti 40 qəpik

ŞƏRQ

Günəş Şərqdən doğur!

www.sherg.az 14 dekabr 2024-cü il (şənbə)

Dəyişiklik təsdiqlənib

Siqareti yerə atırlar 300 manat cərimələnəcək

Tütün məmulatları tullantılarının ətraf mühitə atılmasına görə cərimə 300 manat olacaq.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliyi təsdiqləyib. Beləliklə, daha öncə məbləği 50 manat olan cərimə 300 manat olacaq. Bundan əlavə, cərimənin nəzərdə tutulduğu 212.4-cü maddəyə 212.4-1 maddəsi də əlavə edilir:

"Bu Məcəllənin 212.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş xətanın inzibati tənbeh almış şəxs tərəfindən inzibati tənbeh vermə haqqında qərar qüvvəyə mindiyi gündən bir il ərzində təkrar törədilməsinə görə - yeddi yüz manat məbləğində cərimə edilir, yaxud işin hallarına görə, xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, altmış saatdan yüz saatadək ictimai işlər tətbiq olunur".

1397 nəfərə imza vərəqləri verilib

Bələdiyyə seçkilərində 3 min 662 nəfərin namizədliyi irəli sürülüb

Azərbaycanda 2025-ci il yanvarın 29-na təyin edilən bələdiyyə seçkilərində 3 min 662 nəfərin namizədliyi irəli sürülüb.

Bu barədə statistikanı Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənəhov qurumun dekabrın 13-də keçirilən iclasında açıqlayıb.

MSK sədrinin sözlərinə görə, bu günə olan rəqəmlərə əsasən, bələdiyyə seçkilərində 3 min 662 nəfərin namizədliyi irəli sürülüb. O bildirib ki, artıq 1397 nəfərə imza vərəqləri verilib.

Hərbi xidmətə çağırış həddi 30 yaşa endirilir

Ordumuz daha çevik, daha gənc olacaq

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış yaşının yuxarı həddi 35-dən 30-a endirilir. Bu, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklə əksini tapıb.

Qüvvədə olan qanuna əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatı almış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 35 yaşınadək Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşlarıdır.

Dəyişikliyə əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatı almış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 30 yaşınadək Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşları olacaq.

Beləliklə, çağırışa möhlet hüququnu itirmiş çağırışçılar, habelə möhlet hüququ olmayan və ya çağırışdan azad edilmək üçün bu Qanunda

nəzərdə tutulmuş əsasları olmayan, müxtəlif səbəblərə görə müəyyən edilmiş müddətdə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılmamış şəxslər 35 yaşına çatanaqəd növbəti çağırış keçirilərkən hərbi xidmətə çağırılmalı idilər, dəyişikliyə əsasən, həmin şəxslər 30 yaşına çatanaqəd növbəti çağırış keçirilərkən hərbi xidmətə çağırılacaqlar.

(səh.3)

Blinkenin Türkiyəyə "tələsik" səfəri

ABŞ Ankaranın Suriyada atacağı addımların analizlərini aparır

ABŞ və Türkiyə Suriyanın gələcəyi ilə bağlı razılığa gəliblər.

Bu barədə Türkiyədə səfərdə olan ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken bildirdi. Amerikanın baş diplomati qeyd edib ki, əsas diqqəti Suriya xalqına və qarşıdakı fərsətlərə yönəltmək lazımdır: "Suriya xalqını Başqar Ösədin buxovlarından azad etməyə çalışırıq. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xarici işlər naziri Hakan Fidanla apardığımız müzakirələr zamanı Suriyanın gələcəyi üçün atacağımız addımlar barədə geniş şəkildə razılığa gəldik".

(səh.4)

Makron yeni baş nazir təyin etdi

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Fransua Bayrunu ölkənin yeni baş naziri təyin etdi.

"Yelisey sarayı" xəbər verir ki, Fransua Bayruna hökuməti formalaşdırmaq tapşırılıb.

Qeyd edək ki, mərkəzçi siyasətçi Fransua Bayru "Demokratik Hərəkat" partiyasının lideridir. O, iki dəfə nazir vəzifəsini tutub: 1993-1997-ci illərdə təhsil naziri, 2017-ci ildə isə ədliyyə naziri olub.

Xatırladaq ki, 4 dekabr tarixində Fransa Milli Assambleyası keçmiş baş nazir Mişel Barniye-nin hökumətinə etimadsızlıq göstərilməsi haqqında qətnaməni qəbul edib. Qərarı 331 deputat dəstəkləyib. Qətnamənin qəbul olunması üçün 577 deputatdan ən azı 289 səs lazımdır.

Diplomatik sahədə çalışan qadınların sayı artırılırsın

Yaşlı diplomatlarımız da beyin mərkəzlərinə yönləndirilə bilər

Düən Milli Məclisin plenar iclasında "Diplomatik xidmət haqqında" yeni qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılib.

Qanun layihəsində diplomatik xidmət orqanı əməkdaşlarının əsas vəzifələri və hüquqları müəyyən edilir. Parlamentin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov deyib ki, Azərbaycan 80-dən çox ölkəyə sərbəst gediş-gəlişi təşkil edə bilər.

Komitə sədri bildirdi ki, COP29 konfransı ölkəmizin beynəlxalq imicini yüksəltməklə, iqlim və ekologiya sahəsində tarixi nailiyyətlər əldə etməklə, 196 dövlətin 80 min iştrakçısı və dünyanın 80 dövlət başçısını Bakıya gətirməklə, bizə qarşı çıxan qüvvələrin üzərində diplomatik zirvənin parlaq nümunəsidir...

(səh.4)

Fəhlə iş vaxtı qəfil öldü

Sumqayıtda fəhlə iş zamanı ölüb.

Hadisə Hacı Zeynalabdin qəsəbəsində qeydə alınıb.

1977-ci il təvəllüdü Serxan Rəşad oğlu İsmayilovun tikintidə iş zamanı ürək çatışmazlığından dünyasını dəyişdiyi bildirilir. (apa) Meyit aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

(səh.5)

Türkiyəni daha çətin günlər gözləyir

Fəratın Şərqi kurd qruplaşmaları Amerika və İsrailin qoruması altındadır

(səh.3)

Daha mülayim baş nazir gətirəcək

Zeynep Topal Serdar:

"İvanişvili siyasi atmosferi yumşalda bilər"

(səh.5)

muş paneldə bildirib.

Hikmət Hacıyev sözlərinə görə, 44 günlük Vətən müharibəsi və antiterror əməliyyatı zamanı da Azərbaycana qarşı çox sayda dezinformasiya qeydə alınıb.

Prezidentin köməkçisi qeyd edib ki, Azərbaycan sünü intellektdən istifadə edərək dezinformasiya ilə mübarizə aparıb.

Hikmət Hacıyev vurğulayıb ki, müharibənin bitməsinə baxmayaraq, Azərbaycana qarşı dezinformasiya siyasəti davam etdirilir və Azərbaycan bu məsələni Ermənistanla danışıqlar zamanı qarşı tərəfin diqqətinə çatdırır.

Prezidentin köməkçisi onu da əlavə edib ki, dezinformasiya kampaniyaları Bakıda keçirilən COP29-la da bağlı

Tibbi müayinəyə gəlməyənlər cəza... 2 ilədək həbs nəzərdə tutulur

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının tibbi müayinədən keçməsi (tibbi şəhadətləndirilməsi) hərbi vəzifə sayılacaq.

Bu, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin dünən keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Tibbi şəhadətləndirilmə çağırışqədar yaş həddində olan vətəndaşların, çağırışçıların, hərbi vəzifəlilərin, bu Qanunda nəzərdə tutulan hallarda hərbi vəzifəli olmayanların və hərbi qulluqçuların hərbi xidmətə, o cümlədən ayrı-ayrı hərbi-uçot itisasları (ixtisaslar) üzrə xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində təhsilə (xidmətə) yararlılığının təyin edilməsi məqsədilə sağlamlıq vəziyyətinin, fiziki inkişafının öyrənilməsi və qiymətləndirilməsidir.

Komitədə müzakirəyə çıxarılan Cinayət Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklə əsasən isə "çağırışdan boyun qaçırma" dedikdə vətəndaşların üzrlü səbəblər olmadan tibbi

müayinəyə (tibbi şəhadətləndirilməyə), müddətli həqiqi hərbi xidmətə, toplanışlara və səfərbərlik üzrə hərbi xidmətə çağırış üzrə gəlməməsi başa düşüləcək.

Qeyd edək ki, Cinayət Məcəlləsinə əsasən, qanuni əsas olmadan hərbi xidmətdən yayınmaq üçün növbəti hərbi çağırışdan və ya səfərbərlik üzrə çağırışdan boyun qaçırma 2 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Eyni əməllər müharibə vaxtı törətdikdə üç ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Azərbaycan Rusiya qazını Qərbbə satmır

Prezidentin köməkçisi qeyd edib ki, Azərbaycana qarşı dezinformasiya siyasəti davam etdirilir

Azərbaycanın Rusiya təbii qazını Qərbbə satmağına dair iddialar açıq-aydın dezinformasiyanın bariz nümunəsi oldu. Azərbaycan Rusiya qazını Qərbbə satmır.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi

xəbəre görə, bu barədə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev İstanbulda STRATCOM-2024 çərçivəsində Azərbaycana həsr olun-

aparılib.

Hikmət Hacıyev onu da diqqətə çatdırıb ki, Türkiyə və Azərbaycan ikitərəfli formatda və TDT çərçivəsində sünü intellekt sahəsində də əməkdaşlıq edir.

Zəngəzur dəhlizi sürətlə tikilir

Yaxın dövrdə Qərbi Zəngəzura qədər dəmir və avtomobil yolları hazır vəziyyətə gələcək

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov deyib ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı öz ərazisində işləri sürətlə davam etdirir. XİN başçısı qeyd edib ki, artıq dəmir yolu tikintisinin böyük hissəsi başa çatıb. Digər hissəsi ilə bağlı işlər də davam etdirilir.

Nazir bildirib ki, eyni zamanda İranla əldə edilmiş razılığa əsasən, Araz çayı üzərində də körpünün inşası, Azərbaycanın qərb ərazisi ilə Naxçıvan arasında İran üzərindən marşrutun icrası üzrə işlər davam edir. C.Bayramov onu da vurğulayıb ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistan tərəfindən öhdəliklərinin tam yerinə yetirilməsindən asılıdır. Lakin bununla bağlı isə son müsbət qərar yoxdur.

Millət vəkili Azər Badamov "Şərq"ə deyib ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı öz ərazisində tikinti işlərini sürətlə davam etdirir. Deputatın sözlərinə görə, yaxın dövrdə Qərbi Zəngəzura qədər dəmir və avtomobil yolları hazır vəziyyətə gələcək: "Təəssüf ki,

"Ermənistan Zəngəzur dəhlizini açmağa məcburdur. Lakin Qərbdən aldığı dəstəkdən ruhlanıb bundan imtina edirlər"

Ermənistan tərəfində Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı heç bir iş görülür. Bu da göstərir ki, Ermənistan rəhbərliyinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı açıqlamaları sadəcə sülh görüntüsü yaratmağa hesablanır. Biz qətiyyətlə şəkildə Qərbi Zəngəzura qədər bütün infrastrukturunu bərpa edirik. Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması yə-

nündə addım atmasa belə biz dayanmayacağıq. Çünki Araz çayı üzərində paralel olaraq aparılan tikinti işləri də başa çatmaq üzrədir. Qısa zaman kəsiyində İran ərazisindən keçəcək dəmiryolu vasitəsilə Naxçıvanla əlaqə yarada biləcəyik".

Parlamentari qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması üçtərəfli bəyanatın tərkib hissəsidir: "Yeni Ermənistanın öhdəliyidir. Əgər İrəvan öz öhdəliyini icra etməsə, dalanda qalmağa davam edəcək. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğan da Ermənistanla sərhədlərin açılması üçün Zəngəzur dəhlizinin açılmasını əsas şərt sayır. Bu baxımdan Ermənistan Zəngəzur dəhlizini açmağa məcburdur. Lakin Qərbdən aldığı dəstəkdən ruhlanıb bundan imtina edirlər. Realıq odur ki, bundan imtina ermənilərin öz zərərinə işləyəcək".

İsmayıl

Xocalının yaraları sarınır

Ballica kəndinə ilk köç gerçəkləşib

Xocalı rayonunun erməni işğalından azad edilmiş Ballica kəndinə Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində ilk köç gerçəkləşib. 32 ildən sonra Xocalının Ballica kəndinə köçən ailələrə açarları təqdim edilib.

Xocalı sakinlərini Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov qarşılayıb. E.Yusubov mənzillərin açarlarını ailələrə təqdim edərək, onlara doğma yurdlarında xoşbəxt və firavan həyat arzulayıb.

Yeniənən bərpa edilən kənd su, qaz, elektrik enerjisi ilə təchiz olunub, internet xətti çəkilib. Tibb və polis məntəqələri binaları, 200 şagird yerlik tam orta məktəb və 35 çarpayılıq uşaq bağçası da sakinlərin ixtiyarına verilib.

Qeyd edək ki, Xocalı rayonunun Ballica kəndi şəhər mərkəzindən 10.6 kilometr məsafədə yerləşir. 1992-ci ildə Ermənistan ordusu tərəfindən işğal edilib. 2023-cü ildə sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində Ballica kəndi düşmən tapdağından azad olunub.

Xocalı sakinlərinin, keçmiş məcburi

köçkünlərin nəhayət ki, 32 ildən sonra öz vətənlərinə qayıtmalarının sevincini yaşadıklarını vurğulayan Azərbaycan Həmrəylik Komitəsinin sədri Əlisahib Hüseynov "Şərq"ə açıqlamasında deyib ki, **orada həyat yenidən canlanır:** "Xocalının yaraları sarınır. 44 günlük İkinci Qarabağ savaşı zamanı və 23 saatlıq antiterror əməliyyatından Zəfər çıxan Azərbaycan dövləti vaxt itirmədən bir tərəfdən erməni vandalizmi nəticəsində vətən qalmış ərazilərimizin dirçəlişi işlərini davam etdirir, digər tərəfdən isə Böyük Qayıdış çərçivəsində addımlar ataraq müharibənin vurduğu yaraları sarımağa səy göstərir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Xocalıya növbəti köç karvanının yola salınması da sözügedən addımlardan biridir. Belə ki, bu gün (dünən) Xocalının Ballica kəndinə ilk mərhələ üçün 27 ailə (152 nəfər) köçürüldü.

Bildiyimiz kimi, Azərbaycan Ordusunun 2023-cü ilin sentyabr ayının 19-20-də keçirdiyi lokal antiterror əməliyyatları nəticəsində işğaldan azad olunmuş Xocalıya ilk köç bu ilin may ayında baş tutub. Sonrakı aylarda da bu proses davam etdirilib. İşğaldan azad edilmiş digər əra-

zilərində olduğu kimi Xocalı şəhərində və ətraf kəndlərdə də genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır, ilk növbədə, müasir infrastruktur formalaşdırılır, dayanıqlı məskunlaşma və iqtisadi reintegrasiya üçün zəruri şərait yaradılır. Bütün bu işlər məhz Böyük Qayıdış dair birinci Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində aparılır. Başqa sözlə desək, Xocalı şəhəri yenidən salınır. Vaxtilə erməni qəsbkarlarının qan gölüne çevirdikləri Xocalıda indi həyat yenidən dirçəlir.

Doğma yurdlarına qayıdan Xocalı sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident və Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə təşəkkür edir, torpaqlarımızı düşmən tapdağından azad edən rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabıtlarımıza, qazilərimize öz şükran və minnətdarlıqlarını bildirirlər. Ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimizin bərpası uğrunda canlarından keçən şəhidlərimiz də unudulmur. Onların da ruhuna dualar oxunur, xatirələri əziz tutulur.

Şuşaya, Xankəndiyə, Laçına, Xocalıya Böyük Qayıdış prosesi bundan sonra da uğurla davam etdiriləcək. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə 30 min nəfərdən çox yurddaşımız məskunlaşıb. 2025-ci ildə qayıdış prosesi daha intensiv xarakter alacaq. Vaxtilə Ermənistanın təcavüzkar siyasəti nəticəsində Qarabağ bölgəsindən vəhşicəsinə qovulan vətəndaşlarımızın indi öz doğma yurdlarına qayıtması onların təbii haqqı və hüququdur. Bu gün Qarabağımıza baş tutan hər bir köç mərhələsi ermənilərə vurulan ağır psixoloji zərbə deməkdir. Lakin bu məsələ təkcə psixoloji zərbə ilə bitməyəcək. Biz Xocalı soyqırımını törədən canilərin hüquqi cəza almasına da nail olacağıq. Xocalı faciəsini törədənler ədalət məhkəməsi önündə cavab verəcəklər".

Şeyman

Hərbi xidmətə çağırışla bağlı mühüm addım

Cəmiyyətimiz bu dəyişiklikləri alqışlayacaq və müdafiə edəcək

"Hərbi xidmətə çağırışla bağlı yaş həddinin endirilməsi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir". Bunu Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev deyib. Komitə rəhbəri bildirib ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra orduda islahatların aparılması, bir sıra qanunvericilik dəyişikliklərinin edilməsi Prezident tərəfindən labüd sayılıb:

"Bu islahatlarla uyğun olaraq, əsas istiqamətlərdən biri də çağırış məsələsidir. Bu gün cəmiyyəti narahat edən və eyni zamanda sevindirən bilən bir sıra dəyişikliklər var. Orduya çağırışla bağlı təbii ki, bir sıra ölkələrin qanunları müxtəlif ola bilər. Məsələn, Rusiyada hərbi xidmətə çağırış 18 yaşına çatmış, lakin 27 yaşdan yuxarı olmayan vətəndaşlara şamil edilir. 30 yaşdan aşağı şəxslər adətən daha yaxşı fiziki formada olurlar, intensiv fiziki qabiliyyətə malikdirlər. Psixoloji yetkinlik 18-25 yaş arasında, eyni zamanda 30 yaşına qədər yetkinliyə çatır. Bu, emosional və psixoloji problemlərin öhdəsindən gəlməyə kömək edir. Əsasən 18-30 yaş arası insanlar yeni bacarıqları daha tez öyrənirlər. Çağırışçılar üçün psixoloji aspektlər də çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Onlar hakim komissiyasından keçdikdə əsas diqqət psixoloji müayinədə stress altında davranışla bağlı suallar, digər məsələlər aydınlaşdırılır. Yeni son vaxtlar bir sıra müharibələr də görürük. Ağır şizofreniya, travma sonrası stress və adaptasiya pozğunluğu kimi problemlər nəzərə alınandır. Yaş həddinin aşağı salınması da çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Parlamentin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Qüdrət Həsənzadə deyib ki, Cəmiyyətimiz bu dəyişiklikləri, xüsusən hərbi xidmətə çağırışın yaş həddinin azaldılmasını alqışlayacaq və müdafiə edəcək. Qüdrət Həsənzadə deyib ki, son vaxtlar Səfərbərlik və

Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətində aparılan işlər alqışlanmalıdır: "Çalışmalıyıq ki, dövlətin idarəetmə xərcləri azalsın. Gələcəkdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi və Səhiyyə nazirliklərinin, eləcə də Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə Müdafiə Nazirliyinin birləşdirilməsi çox müsbət addım olardı". Deputat qeyd edib ki, Səhiyyə Nazirliyi və Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti tibbi yoxlama ilə bağlı məsuliyyəti daşımaldır: "Nəca əlilliklə bağlı Səhiyyə Nazirliyi məsuliyyəti daşıyır, eyni prinsip burada tətbiq olunmalıdır və bu, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinə etimadsızlıq kimi qəbul edilməməlidir. Xalqımız uzun müddətdir gözləyir ki, pul ödəmək qarşılığında müəyyən kateqoriyadan olan şəxslər hərbi xidmətdən azad olsun. Cəmiyyətdə gözlənti odur ki, magistratura təhsili almış, rezidentura təhsili almış şəxslər cəmiyyət üçün daha faydalı ola bilər, nəinki hərbi xidmətə getməklə. Bizim elə gənclər var ki, hərbi xidmətə yararlı olsa da, onun çiyinə 20 kq yük qoyub təpədən yuxarı qaldırırsan, ona düşməni gülləsi lazımdır deyil, onun elə orada nəfəsi kəsilecək. Biz elmlər doktorlarını, fəlsəfə doktorlarını azad edirik. Bir bənd də əlavə edilsin ki, magistraturanı və rezidenturayı bitirən şəxslər müəyyən məbləğ qarşılığında hərbi xidmətdən azad edilsinlər. Digər tərəfdən, 2 övladı olan şəxslərlə bağlı təklifim var ki, bu güzəştlər onlara da şamil olunsun".

İsmayıl

Netanyahu açıqladı İsrailin növbəti hədəfi İran olacaq

Suriyaya hücumu başlandı Netanyahu növbəti hədəfin İran olduğunu açıqlayıb.

Milli.Az xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, 51 ildən sonra Suriyanı işğal etməyə başlayan İranın İsrailin yeni hədəfi olacağı müzakirə olunarkən Netanyahu yaydığı video mesajla təhlükəli planını açıqlayıb.

Netanyahu İran oxunun İsrailin başladığı "zəncirvari reaksiya" səbəbindən dağıldığını bildirib.

Sözügedən videoda Netanyahu İranın "azad ola biləcəyinə" və "qlobal miqyasda sülh yarada biləcəyinə" ümid etdiyini bildirib:

"Sizin zalımlarınız Qəzzada HƏMAS-ı dəstəkləmək üçün milyardlar xərcləyiblər. Bu gün onların rejimi xarəbadadır. Sizin zalımlarınız Livandadır". Onun sözlərinə görə, İran "toz halına gəlməmişdən əvvəl Suriyadakı Əsəd rejimini dəstəkləmək üçün 30 milyard dollardan çox pul xərcləyib.

Qeyd edək ki, noyabrın 27-də çərşənbə günü Suriyada Bəşər Əsəd rejiminə qarşı əməliyyata başlayan silahlı müxalif qruplar 61 illik Baas rejimini 12 gün ərzində heç bir münaqişəyə girmədən devirdilər.

qazla bağlı müəyyən maraqlarını həyata keçirməyə çalışırdı və regionda qeyri-stabilitlik yaradırdı. Trampın Cənubi Qafqaza daha az diqqət göstərməsi regionda müəyyən sabitliyə yol açır və problemlərin bölgə daxilindəki ölkələrin arasında həll edilməsi- ni aktuallaşdırma bilər. Yeni xaricdən müdaxilə olmayanda regionun problemlərini daha rahat həll etmək olar".

Ekspert qeyd edib ki, Suriyadakı hadisələr fonunda Yaxın Şərqdəki vəziyyət qarışıb: "İsrailin hədəfi İran yönündə daha da pisləşib. Donald Tramp İsrailin bir növ en yaxın dəstəkçisidir. Prezident seçkiləri ərəfə-

Cənubi Qafqaza barış gələcək

Tramp administrasiyası diqqətini əsasən İrana və Yaxın Şərqə yönəldəcək

Rusiya politoloq Sergey Markov "Moskva-Baki"yə müsahibəsində deyib ki, Tramp üçün Cənubi Qafqaz prioritetlər baxımından periferik olacaq. O, bura faal təsir göstərməyəcək. Tramp Rusiya ilə münasibətləri yaxşılaşdırmağa çalışacaq. Ukrayna ətrafındakı vəziyyətin həllinə kömək edə bilsə, onda Moskvanın Cənubi Qafqazda daha geniş fəaliyyət üçün böyük öljüdə sərbəst əli olacaq.

Bu o deməkdir ki, Azərbaycanın regionda mövqeyi güclənəcək, çünki Rusiya regionda Baki ilə faktiki müttəfiqlik münasibətlərinə malikdir. Və bu və ya digər dərəcədə Rusiyanın Ermənistanla böhranlı münasibətləri davam edəcək. Məlumdur ki, Makron Cənubi Qafqazda aktiv siyasət yürütməyə çalışır. Lakin Trampın Fransa prezidentinə qarşı kifayət qədər tənqi-

di münasibəti var. Onların arasında ziddiyyətli münasibətlər Fransa prezidentinin Cənubi Qafqazda fəaliyyətinin azalmasına səbəb ola bilər.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı "Şərqə" söyləyib ki, Donald Trampın birinci prezidentliyi dövrünə və sonuncu seçkilərdə verdiyi açıqlamara uyğun olaraq müəyyən proqnozlar irəli sürmək mümkündür:

"Donald Trampın dövründə Amerikanın Cənubi Qafqaza marağı daha az idi. Çünki Tramp daha çox Çin ilə iqtisadi müharibə aparırdı və diqqətini Yaxın Şərqə yönəltdi. Eyni mövqeyin davam etmə ehtimalını gözəlləşək Tramp administrasiyasının Bayden administrasiyası qədər Cənubi Qafqaza maraq göstərməyəcəyini deyə bilərik. Bayden administrasiyası Ermənistan və Gürcüstan üzərindən Cənubi Qaf-

sində Tramp qarşı sui-qəst hadisələrində İranın hədəf göstərilməsi də qarşıda Trampın atacağı addımlardan xəbər verir. Yeni Tramp administrasiyası gələcək dövrlərdə diqqətini daha çox İrana və Yaxın Şərqə yönəldəcək. Həmçinin Tramp Ukrayna məsələsində Rusiya ilə anlaşacaq. Belə olan halda Rusiyanın yenidən Cənubi Qafqaza diqqətini yönəltməsinə səbəb ola bilər. Ona görə də Zəngəzur dəhlizi məsələsini 10 noyabr razılaşmasına uyğun şəkildə açılmasını Rusiya tərəfindən yenidən aktivləşdirəcək. Cənubi Qafqaza diqqət yönəldən tərəflərdən biri isə Fransadır. Amma Fransanın daxilində gedən böhranlar fonunda bunun baş tutmayacağı açıq şəkildə bəllidir".

Şahane

Hərbi xidmətə çağırış 30 yaşa endirilir

Ordumuz daha çəvik, daha gənc olacaq

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış yaşının yuxarı həddi 35-dən 30-ya endirilir. Bu, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb. Qüvvədə olan qanuna əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatdan alınmış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçmiş 18 yaşından 35 yaşınadək Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşlarıdır.

Dəyişikliyə əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatdan alınmış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 30 yaşınadək Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşları olacaq.

Beləliklə, çağırışa möhlət hüququnu itirmiş çağırışçılar, habelə möhlət hüququ olmayan və ya çağırışdan azad edilmiş üçün bu qanuna nəzərdə tutulmuş əsasları olmayan, müxtəlif səbəblərə görə müəyyən edilmiş müddətlərdə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılmamış şəxslər 35 yaşından 30 yaşa endirilir. Bu, bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə də belədir. Ancaq bizdə uzunmüddətli müharibə şəraitinin davam etməsi yaşın aşağı salınmasına imkan vermirdi. İndiki dövrdə Azərbaycan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə olan torpaqlarını azad edib. Lakin bu o demək deyil ki, daha hərbi xidmətə diqqət azalmalıdır. Əksinə, yaşın 30-ya salınması ordumuzu daha çəvik, daha

qədr verəcək. Bu yaşa qədər çağırışdan möhlət hüququnu itirmemiş şəxslər dinc dövrdə müddətli həqiqi hərbi xidmətdən azad olunacaq və ehtiyata keçiriləcəklər.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərovun sözlərinə görə, yaş həddi çoxdan aşağı salınmalı idi. Onun sözlərinə görə, əvvəl müharibə vəziyyətində olduğumuz üçün belə qərarlar verə bilmirdik: "Hətta bəzi məsələlərdə gecikir. Artıq hərbi qanunvericilik təkmilləşdirilməlidir. 18 yaşlı gəncin fiziki imkanları ilə 35 yaşındakı insanın imkanları eyni deyil. İnsanın müəyyən fiziki göstəriciləri var, onlar eyni gücə sahib deyil. Bu, insan üçün diskomfort vəziyyətdir. Ona görə də bizə peşəkar əsaslarla hərbi xidmətə çağırış həyata keçirmək lazımdır".

Qeyd edək ki, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanuna əsasən hərbi xidmətə çağırış müddətinin yuxarı həddi 35 yaşdan 30 yaşa endirilir.

Hərbi xidmətə çağırış müddətinin yuxarı həddinin 35 yaşdan 30 yaşa endirilməsi ilə bağlı "Şərq"ə danışan siyasi şərhçi Tural İrfan da atılan addımları zəruri hesab edir: "Hərbi qanunvericilik sahəsində irəliləyiş və müasirləşmə, eyni zamanda müharibə vəziyyətindən çıxmış olmağımız əsgərlərin maksimum yaş həddinin azaldılmasını labüdləşdirirdi. Əslində bu, bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə də belədir. Ancaq bizdə uzunmüddətli müharibə şəraitinin davam etməsi yaşın aşağı salınmasına imkan vermirdi. İndiki dövrdə Azərbaycan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə olan torpaqlarını azad edib. Lakin bu o demək deyil ki, daha hərbi xidmətə diqqət azalmalıdır. Əksinə, yaşın 30-ya salınması ordumuzu daha çəvik, daha

Şəymən Bayramova, Fidan Həmişəyeva

Leyla Əliyeva Kiqalı Soyqırımını Memorialını ziyarət edib

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Ruandaya səfəri çərçivəsində Kiqalı Soyqırımını Memorialını ziyarət edib.

Leyla Əliyeva Ruanda kütləvi qətləminin qurbanlarının xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq Kiqalı Soyqırımını Memorialına əkil qoyub, burada nümayiş etdirilən sənədlər və materiallarla tanış olub.

Bildirilib ki, 2004-cü ildən fəaliyyət göstərən memorial 1994-cü ildə ruandalıların üzlədiyi soyqırımının qurbanlarının xatirəsinə yaşatmaq, dəhşətli reallıqlara işıq salmaq və faciənin tanidilməsi istiqamətində böyük rol oynayır.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində 1992-ci ildə Xocalıda

törədilən faciənin dünyada tanidilməsi istiqamətində görülmüş işlər barədə məlumat verilib. Soyqırımı yaşadanları DTX texnologiyasına gətirən lideri necə tribunala verməkdən danışırlar. Görün, indi düşmə kimdir? Adam mübarizəni ləyaqətlə aparır. 44 günlük müqəddəs müharibənin sonunda erməni təhlükəsizlik katibi baş nazirinə məktub yazır ki, bir xilas yolumuz var - Azərbaycanın əsas müxalifəti 8 noyabrı məğlubiyət sayır. Qarabağı ermənilərə qaytarmağın yolu, Xalq Cəbhəsinin hakimiyyətə gətirməkdir. Baxın, ermənilər siyasəti tomoqrafiyamıza baxıbsınız qurur? İlham Əliyev dünyanın ən demokratik, açıq görüşlü, mərd və hələ ki, tək qalib lideridir. Əsl xalq, millət cəbhəsinin rəhbəri də odur. Qarabağ dağlarında meydana, siyasətə və prezidentliyə gələnlərin hakimiyyət yolu bərdəlik bağlanıb. Əllərini qızdırmaq üçün bütün ölkəni yandırmağa hazır olanlar, bizi 20 faizi itirilən Gürcüstana, 30 faizi olmayan Ukraynaya, 40 faizi qalan Liviyaya niyə bənzədirlər ki? Bəlkə əksinə, məzlumiyətə və əsarətə qarşı savaşa xalqlar azərbaycanlıları özlerine simvol seçib torpaq, azadlıq və mənavi bütövlük qazansınlar! Çünki 100 faiz olmusuq! Vətən müharibəmiz etimad referendumu oldu. Sevimləyən Ali Baş Komandanla savaş qazanılır. Bizim əsl Azadlıq meydanımız dünyəvi inqilabımızdır və qəhrəmanlığımızın zirvəsi olan Şuşadır".

"Qələbəmizə müxalif olmayın!"

Zahid Oruc: "Bizim əsl Azadlıq meydanımız dünyəvi inqilabımızın və qəhrəmanlığımızın zirvəsi olan Şuşadır"

"Son 20 ildə məxmeri, ya silahlı ələ bir inqilab, dövlət çevrilişi və vətəndaş qarşılıqları olmayıb ki, bir ovuc qüvvə qeyri-sabitlik dalğasının bizim ölkəmizə də keçəcəyini iddia etməsin".

Bu barədə millət vəkili Zahid Oruc deyib. Deputat bildirib ki, 2000-ci ildə Suharto İndoneziyasından Qaddafi Liviyasına, Saddam İraqından Əsəd Suriyasına qədər hamısı Xalq Cəbhəsinin rəngli xəyallarının siyasi qibleqahı olub: "Biz dünyanı bir mərkəzdən yönləndirənlərə həsəd apararıq, lakin qum səhrasındakı Cümhuriyyəti dağıdanlara, min illik sivilizasiyanı din bayraqlı beynəlxalq terrorçuların əli ilə yıxanlara, Allahu-Əkbər sədəli edamçılara və milyonlarla qaçqınlar ordusuna "demokratik inqilab" deyənləri qəbul etmirik. Bizim də 1 illik hakimiyyətin sonu çadır şəhərcikləri və çiy kerpiclər məmləkəti olmuşdu. Bir vaxtlar, Bismark millətini "dəmir və qan şüarı" ilə birləşdirirdi. İndi bütün dünya inqilablarının sonu qan və göz yaşlarıdır. Gürcülər çoxdandır Corc Buş küçəsindən nifrətlə keçirlər. Təkcə 90-cı illərin yox, 30 il sonrakı xeyali Cəbhə hakimiyyətinin də müasir şəkli ələ Suriyadır".

Parlamentari qeyd edib ki, Ararat Mirzoyan 2 dekabrda Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsində çıxışı zamanı bir dəfə də olsun Azərbaycanın, İlham Əliyevin adını

İsmayıl

Türkiyəni daha çətin günlər gözləyir

Fəratın Şərqiindəki kürd qruplaşmaları Amerika və İsrailin qoruması altındadır

Əminəm ki, Türkiyə Cənubi Qafqazda Azərbaycan vasitəsilə öz təsirini bundan sonra daha da gücləndirəcək ki, bu da təbii olaraq Ermənistanın təhlükəsizlik risklərini artıracaq.

Bu sözləri erməni hərbi ekspert Vitali Manqasaryan yerli mediaya açıqlamasında Suriyada türkdövlət qüvvələrinin hakimiyyəti ələ keçirməsi ilə regionda güc balansının dəyişməsi və bunun Cənubi Qafqaza təsirləri haqda danışarkən deyib. O bildirib ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında geosiyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələrin güclənməsinə söykənən pantürkizm ideologiyası son illərdə özünü daha çox büruzə verir. Əminəm ki, Suriyada Əsəd rejimi devrildikdən sonra Türkiyənin istəht artacaq və bütün enerjisini Cənubi Qafqaza, xüsusən də Zəngəzur dəhlizi məsələsinə yönəldəcək. Təsədüfi deyil ki, indiki mərhələdə Azərbaycan Qərbi Azərbaycan İcması mövzusunu irəli sürür və Ermənistanın həmin icmanın nümayəndələri ilə danışıqlara getməyi tələb edir.

Türk siyasətçi və yazar Aydın Sezer "Şərqi"ə vurğulayıb ki, Suriyada gedən son proseslər fonunda Türkiyənin güclüklə güclənəcəyi fikriylə razılışdır: "Çünki Suriyada ciddi şəkildə qeyri-müəyyənlik var. Xüsusilə də, Fəratın Şərqiindəki kürd qruplaşmaları Amerika və İsrailin qoruması altındadır. Dolayısı ilə Türkiyəni bu məsələdə daha çətin günlər gözləyir. Digər

tərəfdən, Fəratın Qərbindəki Türkiyənin dəstəklədiyi Suriya Milli Ordusunun yeni Suriya idarəetməsində nə qədər təmsil olunacağı sual altındadır. Çünki "Heyət Təhrir əş-Şam" qruplaşması ilə Türkiyənin əlaqələri tamamilə isti deyil. HTŞ hələ də Türkiyədə terror təşkilatı kimi tanınır. Əgər hökumət gələcək zamanlarda HTŞ-ni terror təşkilatı siyahısından çıxarsa, vəziyyəti yenidən dəyərləndirmək lazım olacaq. Suriyanı gözləyən çox ciddi xaos var və oradakı dini, etnik azlıqların yeni idarəetmə sisteminə nə qədər təmsil olunacağı bilinmir. HTŞ Suriyada İslam dövləti qurmaq niyyətindədir. Erməni hərbi ekspertin dediklərini yersiz hesab edirəm. Türkiyə Cənubi Qafqazda Təkcə Azərbaycan deyil, eyni zamanda Ermənistanla münasibətlərini genişləndirmək istəyir".

Şahane Ziyad

yada PKK, YPG kimi terrorçu qruplaşmaların yayılması, əl-qol açması qeyri-mümkün olsun. Hazırda görünən odur ki, Əsədin devrilməsindən sonra Suriyadakı fərqli silahlı qruplaşmalara, xüsusən ABŞ-nin dəstəklədiyi PKK, YPG terrorçularına yardım davam etməkdədir. Vaşinqton bəyan edib ki, Suriyadan çıxmaq niyyəti yoxdur. Digər aktorlar - İran və Rusiyanın təsir gücü xeyli azalıb. İran İsrailə qarşıdurma halındadır və əsas imkanlarını İsrailə mübarizəyə yönəlib. Rusiya da Ukrayna ilə müharibə apardığı üçün başı qarışıqdır. Ona görə də yaxın dövərdə Rusiya və İranın Yaxın Şərqlə bağlı fəal siyasətinin şahidi olmayacağıq. Hələlik fəallıq göstərən ABŞ və İsraildir".

Suriyada hələ heç nə həll olunmayıb

Əsas məsələ keçid hökumətinin mövqeyindən asılı olacaq

Keçid dövründən sonra Suriyanın yeni hökuməti ölkənin şimalında təbii edilən Türkiyə modeli əsasında təşkil oluna bilər. "Türkiyə" qəzeti hökumət və hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasındakı (AKP) mənəblərə istinadla yazıb ki, yeni dövrdə Suriyada hökumət Türkiyənin dəstəklədiyi milli qüvvələrdə olacaq. Qeyd olunub ki, Ankara şimalda yaradılmış təhlükəsiz zonanı idarə edən administrasiyasını hərbi və inzibati baxımdan hazırlayıb.

Baş milyon insanın yaşadığı bölgə Türkiyənin təşəbbüsləri əsasında idarə olunacaq. Hətta vuruşları ki, idarəetmə bələdiyyə xidmətlərindən orduya, polisə, təhsil müəssisələrinə və digər dövlət qurumlarına qədər formalaşdırılıb. Nəşrin məlumatına görə, hazırda Türkiyə ilə sıx əlaqələri olan 10 milyona yaxın suriyalı var, onlardan 5 milyon təhlükəsiz zonada yaşayır. 1.5 milyon Türkiyə vasitəsilə Avropaya keçib, 3 milyon isə Türkiyə ərazisindədir. Onların ən azı 5 milyon türkce danışır ki, bunun da Türkiyə üçün əhəmiyyətli bir rəqəm olduğu qeyd edilir. Yeni Ankara Suriyada bütün baxışların təmsil olunacağı bir quruluş və bütün şəxslərin yüksək səviyyədə təmsil olunacağı bir sistem yarada bilər. Xatırladaq ki, Bəşər Əsədin devrilməsindən sonra Suriyada keçid hökuməti qurulub. Müvəqqəti hökumətin Baş naziri Məhəmməd əl-Bəşir təyin edilib. Türkiyənin

Milli Kəşfiyyat Təşkilatının (MİT) sədri İbrahim Kalın da Suriyanın paytaxtı Dəməşqədir. Kalın Suriya hökumətinin nümayəndələri ilə görüşlər keçirir. Ümumən, vurğulanır ki, silahlı müxalif qruplaşmanın Əsəd rejimini devirməsindən sonra Türkiyənin Suriyada, ümumən Yaxın Şərqdəki mövqeləri

Qərbin PKK terrorçularını dəstəkləməsi, onlara Suriyada meydan verməsi Türkiyə üçün ciddi problemdir

daha da güclənib. Xüsusən, İran və Rusiya hərbiçilərinin Suriyanı tərk etməsi Ankaranı bölgədə əsas oyunçulardan birinə çevirib.

Türkiyənin Ərciyes Universitetinin professoru, alim Qafar Çaxmaqlı "Şərq"ə açıqlamasında deyib ki, Əsəd rejiminin devrilməsi və bölgədə gedən proseslər Türkiyənin apardığı siyasətə uyğun şəkildə davam edir. Professor vurğulayıb ki, Türkiyə hər zaman Suriyanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib: "Türkiyə Suriyanın unitar quruluşunun dəyişdirilməməsi siyasətini həyata keçirib və buna həmişə qarşı çıxıb. Əsəd rejiminin devrilməsindən sonra da Ankaranın siyasəti ondan ibarətdir ki, Suriyanın sərhədləri dəyişdirilməsin, ölkə parçalanmasın. Ən əsası da Suri-

Alimin fikrincə, Qərbin PKK terrorçularını dəstəkləməsi, onlara Suriyada meydan verməsi Türkiyə üçün ciddi problemdir: "Ancaq Türkiyə qərarlı şəkildə terrorçu qruplaşmalarına son qoyacağını, onların fəaliyyətinə imkan verməyəcəyini vurğulayır. Suriya Milli Ordusu da Türkiyəyə yaxın ərazilərdə PKK-nın məhv edilməsi siyasətini müdafiə edir və bu istiqamətdə mübarizə aparır. Artıq Menbiçdə PKK və YPG terrorçularına ağır zərbələr vurulub. Fərat çayının sağ sahilində PKK-çılardan təmizlənilir. Digər bölgələr də tezliklə terrorçulardan təmizləniləcək. Əsas məsələ Suriyadakı keçid hökumətinin mövqeyindən asılı olacaq. Bir müddət sonra proseslər daha aydın formada cərəyan edəcək. Türkiyədən suriyalı qaçqınların köçü başlayıb. Hər gün xeyli suriyalı qaçqın öz vətəninə geri dönməkdədir. Bu da Türkiyənin əlini gücləndirən amildir. Demək olar ki, Türkiyənin önəmli problemlərindən biri də həll olunmaq üzrədir. Ümumən, söyləmək lazımdır ki, Türkiyənin Yaxın Şərqdə mövqeyi, nüfuzu, təsir imkanları daha da artır. Türkiyə həm regional, həm də global siyasətdə aktiv şəkildə rol oynamaqdadır. Ankara qarşısına qoyduğu hədəflərə qətiyyətlə və böyük iradə göstərməklə nail olmaqdadır. Suriyada baş verənlər Türkiyənin lehinə oldu".

İsmayıl Qocayev

Daha mülayim baş nazir gətirəcək

Zeynep Topal Serdar: "İvənşivli siyasi atmosferi yumşalda bilər"

Gürcüstan KİV-i məlumat yayıb ki, Baş nazir İrakli Kobaxidze vəzifəsini tərk etməyə hazırlaşır. Məlumatda bildirilib ki, artıq hakim "Gürcü Arzusu" Partiyasının təsisçisi və fəxri sədri Bidzina İvanişvili müvafiq qərarı qəbul edib.

Qeyd edək ki, İvanişvili yaxın zamanda Makronla telefon danışıqı zamanı Kobaxidzenin istefasını sürətləndirəcəyini bildirdi.

İrakli Kobaxidzenin mümkün istefasının təsirləri haqqında "Şərq"ə açıqlama verən professor Zeynep Topal Serdar bildirib ki, Gürcüstan müstəqillik qazandıqdan sonra ərazi bütövlüyünü qorumaqda və daxili sabitliyi təmin etməkdə çətinliklərə üzlaşıb: "2024-cü ilin oktyabrında Gürcüstanda keçirilən parlament seçkiləri sonrası Tbilisidə etirazlar davam edir. Etirazların səbəbləri dərinlən aradırlıdır. Gürcüstan müstəqillik qazandıqdan sonra ərazi bütövlüyünü qorumaqda və daxili sabitliyi təmin etməkdə çətinliklərə üzlaşıb. 2003-cü ildəki "Qızılqul inqilabı"ndan sonra Saakaşvili hakimiyyətə gəlib və Gürcüstan Qərb yönündə inkişaf edib. Lakin 2012-ci ildən sonra "Gürcü

Arzusu" koalisiyası hakimiyyətə gəlib və ölkə Qərbdən uzaqlaşmağa başlayıb. 2023-cü ilin martında qəbul olunmuş "Xarici təsirin şəffaflığı qanunu" Gürcüstan cəmiyyəti və beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tənqid edildi. Bu qanun, Rusiyada tətbiq olunan "Rusiya agentləri qanunu"na bənzədir. 2024-cü ilin aprelində bu qanun yenidən təqdim edildi, qeyri-hökumət təşkilatlarının və media orqanlarının qeydiyyatına alınması tələb olunub. 14 may 2024-də qanun parlamentdə qəbul edilib, amma Prezident Zurabişvili tərəfindən veto edildi. Lakin parlament qanunu yenidən qəbul edib və 3 iyun 2024-də imzalanıb. Seçkilərin saxtalaşdırıldığı iddiaları ilə etirazlar davam edir. Kobaxidzenin istefası isə etirazları dayandıra bilər".

Ekspert əlavə edib ki, Tbilisidə son dövrlərdə maskalı qrupların təxribatçı hərəkatları artıb: "Gürcüstan üçün ən vacib məsələ, ölkənin təhlükəsizliyini təmin etmək və təxribatçı fəaliyyətləri dayandırmaqdır. Gürcüstanda etirazların əsas səbəbi hökumətin Avropa İttifaqına üzvlük əvəzinə Rusiyaya meyil etməsidir. 2023-cü ilin martında təqdim olunan qanun, beynəlxalq ictimaiyyətin tənqidi

ne məruz qalıb. 2024-cü ilin iyununda Beynəlxalq Amnistiya təşkilatı, hökumətin müstəqil vətəndaş cəmiyyətini məhdudlaşdırmağa çalışdığını bildirdi.

Avropa Birliyi isə qanunun AB dəyərləri ilə uyğun olmadığını qeyd edib və bunun Gürcüstanın AB-yə inteqrasiya yolunda əngəl yaratdığını vurğulayıb. Ümumiyyətlə, 2022-ci ilin fevralında Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalından sonra Gürcüstan AB-yə üzv olmaq üçün müraciət edib. 2022-ci ilin iyununda Avropa Şurası Gürcüstanın müraciətini qəbul edib, amma bir sıra şərtlər irəli sürüb. Şərtlərin yerinə yetirilməməsi nəticəsində Gürcüstan üzvlük statusu əldə etməyib və etirazlar başlayıb. 2024-cü ilin oktyabr seçkilərindən sonra Avropa Parlamenti seçkilərin yenidən keçirilməsini tələb edib. Baş nazir İrakli Kobaxidze isə Avropa siyasətçilərinin Gürcüstanın daxili işlərinə qarışmasını tənqid edərək, AB ilə müzakirələrin 2028-ci ilə qədər başlanmayacağını bildirdi. Kobaxidzenin istefası, Gürcüstanın beynəlxalq ictimaiyyətlə münasibətlərini düzəldə bilər".

Zeynep Topal Serdar qeyd edib ki, Bidzina İvanişvili, "Gürcü Arzusu" Partiyasının qurucusu və milyarder dəstəkçisidir: "2023-cü ilin sonunda partiyada yarı-rəsmi siyasi rol alıb. 2024-cü ilin əvvəlində Baş nazir İrakli Qaribaşvili istefa verib və yerinə İrakli Kobaxidze təyin edilib. Kobaxidze, əvvəllər Rusiyaya yaxın mövqeyini bildirdiyi üçün böyük fiqur olaraq qəbul edilir. Bidzina İvanişvili və Baş nazir Kobaxidze, "Xarici təsir qanunu"nun tərəfdarlarıdır. İvanişvili bu qanunun Gürcüstanın suverenliyini gücləndirəcəyini bildirdi. Son illərdə hökumətin qərarları, əhalinin böyük əksəriyyətinin dəstəklədiyi Avropa İttifaqına qoşulmaq istəyi ilə Rusiyaya artan yaxınlaşma arasında sosial gərginlik və hökumət əleyhinə etirazlar yaranıb. "Gürcü Arzusu" hakimiyyəti, Rusiyanın yaxın mövqeyini qoruyacaq, amma İvanişvili daha mülayim bir Baş nazir gətirərək siyasi atmosferi yumşalda bilər".

Yusif Sultanov

"Şirməmməd Hüseynov mükafatı"nın qalibi deputat oldu

Rafael Hüseynov həm jurnalist, yazıçı, alim, həm də deputat kimi hər zaman örnək olub, daim milliliyi təbliğ edib

Milli Məclisin sədr müavini Rafael Hüseynov "Şirməmməd Hüseynov mükafatı"nın qalibi olub.

Bu barədə Parlament Jurnalistləri Birliyinin (PJB) nəzdində yaradılmış "Şirməmməd Hüseynov mükafatı"nın Ekspert Komissiyasının sədri Alim Hüseynli bildirdi.

A.Hüseynli deyib ki, Rafael Hüseynov milli ziyalı olaraq hər zaman Azərbaycan dövlətinə xidmət edib.

"Ümumilikdə Komissiya üzvləri tərəfindən 8 namizəd irəli sürülüb. Komissiya üzvlərinin yekdil fikri ilə Azərbaycanlı ədəbiyyatşünas, ictimai xadim, yazıçı, publisist, tərçüməçi, mətnşünas, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin direktoru, Filologiya elmləri doktoru, Professor, AMEA-nın həqiqi üzvü, millət vəkili, Milli Məclisin sədr müavini Rafael Hüseynov qalib elan olundu", - komissiyanın sədri qeyd edib.

A.Hüseynli deyib ki, Rafael Hüseynov həm jurnalist, yazıçı, alim, həm də deputat kimi hər zaman örnək olub, daim milliliyi təbliğ edib:

"O, ayrı-ayrı ölkələrdə, beynəlxalq təşkilatlarda da hər zaman Azərbaycan məsələsini diqqətdə saxlayıb. Məhz buna

görə, o "Şirməmməd Hüseynov" mükafatına layiq görülüb".

Qeyd edək ki, "Şirməmməd Hüseynov mükafatı" ilə bağlı qərar Parlament Jurnalistləri Birliyinin İdarə Heyəti tərəfindən 12 noyabr 2019-cu il tarixində qəbul edilib.

Xatırladaq ki, 2020-ci ildə "Şirməmməd Hüseynov mükafatı"nın qalibi diplomat, araşdırmaçı alim, diaspor fəali, mərhum Ramiz Abutalıbov, 2021-ci ildə Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyeva, 2022-ci ildə isə Azərbaycanın Bosniya və Herseqovina fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Vilyət Quliyev, 2023-cü ildə isə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucusu Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin nəvəsi, Əməkdar rəssam, Azərbaycan Prezidentinin fərdi təqaüdcüsü Rais Rəsulzadə olub.

Trampın açıqlaması İrana xəbərdarlıqdır

Tehran Qərblə məğlub tərəf kimi razılığa gəlməyə məcbur olacaq

ABŞ-nin yeni seçilmiş Prezidenti Donald Tramp vəzifəsinin icrasına başladıqdan sonra İrana preventiv xarakterli aviabombaların endirilməsinə nəzərdən keçirir. Bu barədə yazı "The Wall Street Journal"da dərc olunub.

Ona yaxın mənbələrin bildirdiyinə görə, bunda məqsəd rəsmi Tehranın nüvə proqramının icrasından çəkinməkdir. Başqa bir iddiaya görə isə o, İsrailin yeni nəsil silah-sursatla təmin olunması da Ağ Evin gələcək rəhbərinin müşavirləri ilə müzakirə etdiyi məsələlərdən biridir.

Orta Doğu Araşdırmalar Mərkəzinin sədri, politoloq Sədrəddin Soltan "Şərq"ə bildirdi ki, Amerika Birləşmiş Ştatlarının yeni seçilən Prezidenti Donald Tramp İrana qarşı hərbi əməliyyatlara başlamaq istəməsinə əsaslandırma verib: "Bu, Tehran hakimiyyətinin Qərblə razılığa gəlmədiyi halda onu da HƏMAS, Hizbullah və Bəşər Əsədin əhəmiyyətli gözlədiyi anlamına gəlir. Eyni zamanda bu, Tehran rejiminin nüvə silahı əldə etməsinə imkan verilməyəcəyi ilə bağlı xəbərdarlıqdır. Donald Tramp prezidentliyinin birinci dönəmində İrana qarşı regionda hərbi birləşmə yaratmağa cəhd göstərdi, amma həmin proses baş tutmadı. Bununla belə regiondan ərəb dövlətləri ilə İsrail arasında ikitərəfli hərbi əməkdaşlığa dair razılıq əldə olundu. Trampın açıqlamasını İrana xəbərdarlıq hesab etmək olar. Yəni İran regionda proksi qüvvələrdən məhrum olunduqdan sonra Qərblə məğlub tərəf kimi razılığa gəlməyə məcbur olacaq. Əks halda onu buna vadar edəcəklər".

Şahənə Ziyad

Azərbaycanda son bir ayda kərə yağı yenidən bahalaşdı. Marketlərdə kərə yağının bahalaşması ötən ayla müqayisədə təxminən 10 faiz civarındadır. Belə ki, oktyabrın sonlarında bir kiloqramı 21,99 manata satılan "Belarus" kərə yağı hazırda 23,95 manata qalxıb.

Müqayisə üçün bildirik ki, sentyabrda "Belarus" kərə yağının bir kiloqramı 18,49 ma-

Kərə yağının bu qədər bahalaşması təbii prosesdir

Çünki ölkəmiz kərə yağı ilə daxili tələbatı öz istehsalımız hesabına ödəmək gücündə deyil

nat idi. Dövlət Statistika Komitəsinin ötən gün yaydığı məlumatda da noyabr ayında bahalaşan ərzaq məhsulları sırasında kərə yağının daha çox bahalaşdığı bildirilib. (Bakupost)

Qeyd edək ki, mütəxəssislər bunu dünya bazarında kərə yağının qiymətinin qalxması ilə əlaqələndirirlər. Azərbaycanda kərə yağı əsasən idxal olduğu üçün qiymətlər də dünya bazarındakı vəziyyətdən asılı olur.

Ekspertlər hesab edirlər ki, Azərbaycanda kərə yağının qiymətinin son dövrlərdə kəskin artması həm yerli istehsal, həm də idxal bazarındakı dəyişikliklərə bağlı bir neçə səbəbdən irəli gəlir.

İqtisadçı Fuad İbrahimlinin "Şərq"ə açıqlamasına görə, kərə yağının idxaldan asılılığı da qiymət artmasını şərtləndirən amillərdəndir: "Son aylar ölkəyə idxal olunan bütün ərzaq məhsullarının qiymətlərində artım müşahidə edilir. Kərə yağı isə ölkəyə idxal olunan ərzaq məhsulları sırasında ən mühüm məhsul növünü təşkil edir. Çünki ölkəmiz kərə yağı ilə daxili tələbatı öz istehsalımız hesabına ödəmək gücündə deyil və kərə yağı ölkəyə idxal olunmasa, daxili bazarda tələbi ödəmək mümkün deyil. Kərə yağı bütün dünya bazarlarında bir neçə müddətdir ki, bahalaşmaqdadır. Yeni qiymətlər qalxır və bu da adekvat olaraq təbii ki, bizim daxili bazarda özünü göstərir.

Azərbaycanda il ərzində 42 min ton kərə

yağı istifadə olunur. 65 faizi və ya 27 min tonu yerli istehsalın payına düşür. 2024-cü il üçün 6-7 min tonluq ixrac riski yaranır. Bu o deməkdir ki, ölkədə istehsal olunan yağı 20 faizdən artıq bir hissəsi ixraca yönəldir. Deməli, əvvəlki illərdə müqayisədə idxaldan asılılıq artıb. Dünya bazarında məhsulun bahalaşması idxal olunan malların da bahalaşmasına gətirib çıxarır".

Ekspert hesab edir ki, kərə yağının qiyməti hələ bir müddət də bahalaşmağa davam edəcək.

İqtisadçı-ekspert Xəlid Kərimli isə bildirib ki, Avropada heyvandarlıqda məhsuldarlığın azalması səbəbindən süd məhsulları bahalaşdı. Hazırda bütün dünyada süd məhsullarının qiymətində artım müşahidə olunur: "Azərbaycanda yerli istehsalın olmasına baxmayaraq, bir çox istehsalçıları xammal xaricdən gətirir. Digər tərəfdən, onlar idxal məhsullarının qiymətinə həssas yanaşır. Çünki idxal faktorları və ya qüvvələrinə daha çoxdur. Azərbaycan kərə yağını Belarus, İran, Yeni Zelandiya və digər ölkələrdən gətirir. Ölkədə südlük istiqamətli heyvanlar tələbatı ödəyəcək sayda deyil. Onsuz da iqlim dəyişmələri, otlaq sahələrinin azalması və sairə bağlı xərclər artır. Yerli süd məhsullarımız da bahadır. İdxal qiymətləri yüksəldikcə, bazarda həm idxal, həm də yerli kərə yağının qiyməti artır".

Şəymən Bayramova

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

**Elmi-kültüvi,
mədəni-maarif, təhsil
proqramlarının hazırlanması**

Müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq orta və ali təhsil müəssisələrində yeni ixtisasların yaradılması təhsil sisteminin modernləşdirilməsi və iş bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlığı üçün vacibdir. Texnologiyaların sürətli inkişafı, rəqəmsallaşma və qlobal trendlər yeni ixtisasların ortaya çıxmasını şərtləndirir. Bu ixtisaslar cəmiyyətin tələblərinə cavab verən mütəxəssislərin yetişdirilməsinə kömək edəcək və gələcəkdə rəqəbatqabiliyyəti kadrların hazırlanmasına töhfə verə bilər.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, "Riyaziyyat və fizika müəllimliyi", "Data analitikası", "Kənd təsərrüfatı texnologiyaları", "Heyvandarlıq", "Qidalanma və dietologiya", "Proqram təminatı mühəndisliyi" və "Qida texnologiyaları" ixtisasları artıq gələn ildən etibarən universitetlərin bakalavriatura səviyyəsində tədris olunacaq.

Bu yenilik barəsində ictimaiyyət, eləcə də təhsil ekspertlərinin fikirləri heç də birmənalı deyil. Bir qisim mütəxəssis yeni ixtisasların əmək bazarının tələbləri ilə heç də uyğunlaşmadığı qənaətinə gəlir. Onların fikrincə, əmək bazarının cari şərt və tələbləri bu ixtisaslar üzrə iş tapma imkanlarını o qədər də yüksək dəyərləndirmir.

Təhsil eksperti Elmin Nurinin sözlərinə görə, ali təhsil müəssisələrinin bakalavriatura səviyyəsi üzrə 7 yeni ixtisasın yaradılması bir çox parametrlər baxımından qədirəlayıqdır: "Lakin subyektiv qənaətimiz bu fikirlərin əksi üzərində olacaqdır. Düşünürəm ki, yeni tədris olunacaq bütün 7 ixtisas əmək bazarının tələblərinə əsasən yüksək şəkildə proqnozlaşdırılıb və bu istiqamətdə qarşıdakı dönmə üçün praktiklik göstəricisi dəqiqliklə hesablanıb. Xüsusən də iki ixtisas: "data analitikası" və "Proqram təminatı mühəndisliyi" ilə bağlı bunları daha ürkədən səsləndirmək olar. Artıq dünya əmək bazarında bu iki ixtisasın yeri, kadr potensialına olan tələbat pik həddə çatmaqdadır. Süni intellekt əsrinin əsas danışan diqlərindən biri olan data analitikasının neinki tədrisi, hələlik anlayışın özü belə bizim üçün yaddır. Halbuki dünya miqyasında bir çox universitetlərdə bu ixtisasın tədrisinə artıq bir neçə on il bundan əvvəl təcili və təxirəsalınmaz şəkildə start verilib.

Data analitikasına əmək bazarında olan tələbat neinki ildən-ile, hətta aydan-aya dəyişir. Bizdə isə təəssüf ki, bu istiqamətdə kadr bazası həddindən artıq zəifdir. Hətta o qədər zəifdir ki, bir çox qurum, təşkilat və şirkətlər data analitikası istiqamətində öz əməkdaşlarına təlim keçmək üçün normal təlimçi belə tapmaqda çətinlik çəkir. Bazarda bu istiqamətdə olan yaxşı mütəxəssislər isə həm xidmət haqqı, həm də sıx qrafik baxımından çox əlçatmaz olurlar. Data analitikası ixtisasının tədrisinə başlasaq da, bir reallığı mütəlx deməliyəm: biz bu istiqamətdə ən azı bir 10 il zaman itirmişik. "Ziyanlı yolun yarısından da qayıtmaq xeyirdir",- deyərək, gələn ildən həm bu, həm də digər yeni ixtisasların tədrisinə start verməliyik. Bu zaman belə bir ciddi sual meydana çıxacaq, həmin ixtisasların yerli universitetlərdə tədrisini kimlər həyata keçirəcək? Bu, həqiqətən də, ciddi probleme yol açan bir sualdır. Etiraf etməliyik ki, bununla bağlı ciddi çatışmazlığımız olacaq. Çünki yeni ixtisasların demək olar ki, hamısı ilə bağlı biz neinki pedaqoq, hətta ekspert, mütəxəssis qitlığını belə yaşayırıq. Belə olan halda, bu ixtisaslar üzrə yeni kadrlar necə və kimlər tərəfindən hazırlanacaq? Şəxsən mənə bu suallarla bağlı o qədər də pozitiv cavab yoxdur. Amma

haradansa, necəsə başlamaq lazımdır. Kadr problemini qabartsaq, bu istiqamətdə daha bir neçə il geri düşəcəyik".

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Təhsildə Təhlil və Kommunikasiyalar Mərkəzinin rəhbəri Kamran Əsədovun fikrincə, universitetlərdə yeni ixtisasların yaradılması növbəti ildən plan yerlərinin artmasına ciddi təsir göstərəcək bir addım kimi qiymətləndirilə bilər.

O qeyd edib ki, bu proses həm ölkənin ali təhsil sisteminin müasirləşdirilməsi, həm də tələbələr üçün əmək bazarına uyğun sahələrdə təhsil alma imkanlarının genişləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Lakin bu təsirləri düzgün qiymətləndirmək üçün bir neçə vacib aspekti nəzərdən keçirmək lazımdır.

Yeni ixtisasların yaradılması ilk növbədə tələbə qəbulu prosesində müxtəlifliyin artırılmasına şərait yaradır. Məsələn, texnoloji innovasiyalar, yaşıl enerji, süni intellekt, biotexnologiya, kibernetika, data analitikası və digər müasir istiqamətlər üzrə təklif edilən ixtisaslar gənclər üçün daha perspektivli seçimlər təqdim edə bilər.

Ali məktəblərdə yeni ixtisasların yaradılması günün tələbidir

Nəticədə, plan yerlərinin artımı təhsilin daha çox insana əlçatan olmasına xidmət edəcək

Bu, yalnız tələbə sayını artırmaqla kifayətlənməyəcək, həm də tələbələr üçün daha keyfiyyətli təhsil almaq və əmək bazarına daha hazırlıqlı kadr kimi daxil olmaq imkanlarını genişləndirəcək. Nəticədə, plan yerlərinin artımı təhsilin daha çox insana əlçatan olmasına xidmət edəcək.

Bununla yanaşı, bu proses müəyyən çətinliklərə də müşayiət oluna bilər. Yeni ixtisasların yaradılması universitetlərə əlavə infrastruktur və insan resursları tələb edir. Əgər təhsil müəssisələrinin mövcud tədris bazası və kadr potensialı bu genişlənməyə uyğunlaşdırılmazsa, bu, həm tədris keyfiyyətinə, həm də tələbələr üçün məmnuniyyətinə mənfi təsir göstərə bilər.

Xüsusilə laboratoriyalar, texniki avadanlıqlar, xüsusi sahələr üzrə müəllimlər və elmi bazarın mövcudluğu yeni ixtisasların uğurlu təbii üçün vacibdir. Universitetlər bu sahədə beynəlxalq təcrübədən yararlanaraq, qabaqcıl ali təhsil modellərini tətbiq etməlidir.

Təhsil ekspertinin sözlərinə görə, yeni ixtisasların yaradılması əmək bazarının tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirilməlidir: "Ölkənin iqtisadi inkişaf strategiyasına uyğun olmayan və ya əmək bazarında kifayət qədər tələb görməyən ixtisasların artırılması həm resurs israfına, həm də məzunların işsizlik probleminin artmasına səbəb ola bilər. Bu baxımdan, universitetlərin işəgötürənlər, iqtisadi sektorun nümayəndələri və müvafiq dövlət qurumları ilə sıx əməkdaşlıq etməsi vacibdir. Əmək bazarının ehtiyacları müntəzəm şəkildə öyrənilməli və yeni ixtisasların formalaşdırılması bu məlumatlar əsasında həyata keçirilməlidir.

Beynəlxalq təcrübəyə nəzər saldıqda, bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə yeni ixtisasların yaradılması plan yerlərinin artımına mühüm təsir göstərib. Məsələn, ABŞ-də STEM (elmi-texniki fənlər) ixtisaslarında təhsil yerlərinin artırılması tələbələr üçün daha yüksək səviyyədə təhsil almaq üçün əlavə maliyyə vəsaitlərinin ayrılması və müasir avadanlıqların alınması təmin edilmişdir.

Yeni ixtisasların yaradılması və plan yerlərinin artırılması yalnız təhsilin keyfiyyət baxımından genişlənməsinə deyil, həm də onun keyfiyyətinin artmasına xidmət etməlidir. Əgər bu proses düzgün planlaşdırılarsa və icra edilərsə, bu, ali təhsil sisteminin gücləndirilməsinə, tələbələr üçün daha yüksək səviyyədə təhsil almaq üçün əlavə maliyyə vəsaitlərinin ayrılması və müasir avadanlıqların alınması təmin edilmişdir.

Eyni zamanda Finlandiya, Almaniya və Cənubi Koreya kimi ölkələrdə yeni ixtisasların yaradılması yalnız təhsil resurslarının artırılması ilə deyil, həm də təhsil məzmununun daim yenilənməsi və əmək bazarına uyğunlaşdırılması ilə müşayiət olunub.

Şəymən Bayramova

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunub

Ermənistan indi-indi anlamağa başlayır

Rusiyadan uzaqlaşmaq ölkəyə heç bir müsbət qazanc vəd etmir

Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan Rusiyaya səfər edib. Bununla bağlı baş nazir sosial şəbəkədə paylaşım edib.

Vnukovo hava limanında Paşinyanı Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin qarşılayıb.

Paşinyan Moskvada keçiriləcək Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Rusiyaya səfər edib.

Politoloq Turan Rzayev "Şərq"ə bildirib ki, Ermənistan Qərbdə inteqrasiya prosesini davam etdirir. Amma bu prosesi əvvəlki kimi radikal formada, yeni Rusiya ilə münasibətlərin pozulmasıyla paralel aparmır: "Moskvadan gələn iqtisadi təzyiqlər və siyasi müdaciətlər fonunda Ermənistan başa düşür ki, Rusiyayla bu dərəcədə uzaqlaşma müsbət nəşə vəd etmir. Üstəlik, Qərbdən də Ermənistanə təlimat gəlir ki, Rusiyayla münasibətləri radikal formada yox, təcridcən qırın və ya uzaqlaşın. Digər tərəfdən, Paşinyan baxır ki, Azərbaycanın Rusiya və Qərb arasında apardığı balans siyasəti Bakının bir çox strateji regional maraqlarının təminatına gətirib çıxarıb. Yeni prinsipce, Azərbaycan Rusiya ilə mütəfiqdır. Həmçinin heç bir Qərb sanksiyalarına qoşulmur. Amma Ukrayna müharibəsində Rusiyaya dəstəkləmir. Əksinə, Ukraynaya humanitar yardımlar göstərir, Rusiyanın etdiklərinin işğal prosesində qeyd edir. Bu baxımdan, əslində, Ermənistanın etdiyi də bu siyasətə bənzərdir. Məsələn, Ermənistan KTMT-nin tədbirlərində iştirak etmir. Amma Avrasiya tədbirlərində yer alır. Çünki KTMT hərbi, Avrasiya isə iqtisadi təşkilatdır. Ermənistan bununla Qərbdə mesaj verir ki, iqtisadi baxımdan Rusiya ilə münasibətlərdə maraqlıdır, lakin hərbi və siyasi cəhətdən belə deyil".

Politoloqun fikrincə, son proseslər fonunda Ermənistan və Rusiya arasında müzakirəyə ehtiyac olan məsələlər var:

"Söhbət Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, regionda baş verən son dəyişikliklər və s. gedir. Bu iki ölkə istəsək də, istəməsək də, min illərdə əməkdaşlıq içərisindədir. Xüsusilə sülh gündəliyində Bakının mövqeyini yumşaltmaq üçün Ermənistanın Rusiyadan nəşə istəməsi mümkündür. Bu isə Rusiya və Ermənistan rəhbərlərinin ikili görüşündə ola bilər. Amma təşkilat çərçivəsində ümumi məsələlər müzakirə edilir".

Aynur Babazadə

Əsədin Ermənistan siyasəti də devrildi

Gələcəkdə Suriya - Azərbaycan münasibətlərinin yaxşılaşması ehtimalı çoxdur

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, Suriyadakı məsələlərlə bağlı Azərbaycan Prezidenti ilə Türkiyə Prezidenti arasında telefon danışıqları olub, Suriya xalqına

təbriklər çatdırılıb.

Hikmət Hacıyevin sözlərinə görə, Suriyada Əsəd rejiminin çökməsindən sonra Azərbaycan ümid edir ki, Suriyada sabitlik bərpa olunacaq. Eyni zamanda o qeyd edib ki, biz ümid edirik ki, Azərbaycanla Suriya arasında normal münasibətlər formalaşacaq, dostluq münasibətləri zəminində ikitərəfli əlaqələr inkişaf edəcək. Prezidentin köməkçisi Suriyadakı əvvəlki rejimin bir sıra beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycana problem yaratdığını xatırladı. Qeyd edib ki, Suriya Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə əlaqədar olan məsələlərdə qeyd-şərtlə çıxış edirdi. Hətta İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində İslam həmrəyliyinə zidd xarakter daşıyan açıqlamalar olurdur.

"Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları" Mərkəzinin sədri, politoloq Samir Hüseynov "Şərq"ə bildirib ki, Suriyanın əvvəlki rejimi bir tərəfdən erməni lobbisinin, digər tərəfdən isə İran və Rusiyanın ciddi təsiri altında idi: "Demək olar ki, Bəşər Əsəd rejiminin kukla kimi görülməsi mövcud olub. Yeni rejimin real çəkisi mövcud deyildi. Ona görə də hesab edirəm ki, Azərbaycanla münasibət birmənalı olmayacaqdı. Hətta regional və qlobal səviyyədə olan beynəlxalq təşkilatlarda həmin rejimin Azərbaycan əleyhinə kampaniyalarda iştirakını görmüşük. Məsələn, Birleşmiş Millətlər Təşkilatında hansısa qətnəmə çıxarılanda Əsəd rejimi Ermənistan mövqeyində dururdu. Yəni Ermənistanın ölməsi siyasət yürüdükdür. Qarabağda ermənilərin qanunsuz yerləşdirilməsi prosesi həyata keçirilən zaman da Əsəd rejimi Ermənistan üzərindən ermənilərin Qarabağa köçürülməsini reallaşdırırdı. Suriyada müvəqqəti hökumətin gələcəkdə daimi olacağı təqdirdə, Azərbaycanla münasibətlərinin yaxşılaşması ehtimalı var".

Şahənə Ziyad

Problem həllini tapmayıb

Bəzi şirkətlər mənzil tikintisini qanunazidd olaraq həyata keçirir

"Vaxtilə biz Milli Məclisdə müzakirə eddik ki, tikilməkdə olan binalarda mənzil alan şəxslərlə müqavilə bağlanan zaman həmin müqavilələr daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatla əlaqədar vətəndaşları narahat edəcək bir çox problemlər yaşanmasın. Amma çox təəssüflər olsun ki, bu gün də bu məsələ həllini tapmayıb".

Bunu millət vəkili Bəxtiyar Əliyev Milli Məclisin dünən keçirilən plenar iclasında deyib. Deputat qeyd edib ki, bir çox tikinti şirkətləri bu istiqamətdə vətəndaşların çox böyük etimadını qazanıb: "Əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyat məsələlərini həll edirlər. Mənzillər 2-3 və daha çox şəxsə satılması və ya sonradan dövlət reyestri xidmətindən çıxarışların alınmasında heç bir problemlərlə üzləşmirlər. Amma elə şirkətlər də var ki, onların dəfələrlə məhkəmələri olub, cinayət işləri qaldırılıb. Eyni zamanda Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş tikinti layihələrinə tikinti zamanı

müəyyən dəyişiklik edirlər ki, bunlar da vətəndaşlar tərəfindən narazılıqla qarşılanırlar. Əvvəl bağlanmış müqavilələrdə göstərilmiş və komitə tərəfindən təsdiq edilmiş layihələrlə dövlət reyestri xidmətində mənzillər qeydiyyata alınan zaman uyğunsuzluqlar əmələ gəlir. Çünki istər Mənzil Məcəlləsində, istər Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi normalar var ki, mənzillərin ölçüləri uyğun gəlmir. Çox təəssüf olsun ki, bəzi şirkətlər mənzil tikintisini qanunazidd olaraq həyata keçirir. Ona görə də çox yaxşı olardı ki, tikintisinə icazə verilmiş çoxmənzilli

qeydiyyatla alınan zaman uyğunsuzluqlar əmələ gəlir. Çünki istər Mənzil Məcəlləsində, istər Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi normalar var ki, mənzillərin ölçüləri uyğun gəlmir. Çox təəssüf olsun ki, bəzi şirkətlər mənzil tikintisini qanunazidd olaraq həyata keçirir. Ona görə də çox yaxşı olardı ki, tikintisinə icazə verilmiş çoxmənzilli

yaşayış binalarında hər hansısa bir mənzillə bağlı vətəndaşlarla müqavilə imzalanıbsa, bu müqavilələr Daşınmaz Əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatla əlaqədar vətəndaşları narahat edəcək bir çox problemlər yaşanmasın. Amma çox təəssüflər olsun ki, bu gün də bu məsələ həllini tapmayıb".

İsmayıl

Üçtərəfli görüş siyasi xarakter daşıyır

Hindistan və İran Ermənistanı dəstəkləməklə bölgədə Azərbaycanın yaratdığı reallıqları əngəlləməyə çalışır

Yeni Dehli'də Ermənistan-Hindistan-İran üçtərəfli formatında 2-ci məsləhətləşmələr baş tutub.

Bu barədə Ermənistan XİN məlumat yayıb.

Məsləhətləşmələr zamanı XİN nümayəndə heyətləri "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi çərçivəsində sıx əməkdaşlığın təşviq edilməsinin vacibliyini vurğulayaraq, bu kontekstdə Çabahaq limanının rolunu qeyd ediblər.

Qeyd edək ki, avqust ayında Ermənistan mənbələri 3 ölkənin nəqliyyat sektorunun nümayəndələrinin sentyabrda böyük görüşünün olacağına dair məlumat yaymışdılar. Məlumatda qeyd olunurdu ki, görüş iştirakçıları İranın Çabahaq limanının infrastrukturunu ilə tanış olacaq, Ermənistanın limandakı operator fəaliyyə-

tinini, həmçinin limandan təzükənin daşınması marşrutunun tezliklə işə salınması ilə bağlı məsələləri müzakirə edəcəklər.

Politoloq Oqtay Qasımov "Şərqlə" deyib ki, üçtərəfli görüşdə bu dövlətlərin uzun müddətdən bəri planladığı və heç cür həyata keçirə bilmədiyi dəhliz müzakirə olunub: "Bu müzakirələrin mərkəzində Hindistanın Çabahaq limanı

vasitəsilə İrandan keçməklə Ermənistan və Gürcüstan üzərindən Qara dəniz və Avropaya çıxışı nəqliyyat dəhlizi yaratmaq ideyası durur. İdeyanın irəliləyi sürülmə müddəti 20 ildən çoxdur. Bu müddət ərzində dəhlizin açılması istiqamətində konkret hansısa addımlar atılmayıb. Eyni zamanda bu dəhliz heç də əlverişli sayılmır.

Xüsusilə də, Ermənistan ərazisindən keçəcək kommunikasiya xətləri sət və mürəkkəb dağlıq relyefi olan ərazilərdən keçməlidir. Burada çoxsaylı tunellər inşa olunmalıdır. Həmin ərazilər dağlıq olduğuna görə məhz burada iqlim şərtləri və hava şəraiti də önəmli rol oynayır. Ona görə də nəqliyyat dəhlizlərinin effektivliyini kəfiyyət qədər aşağı salır. Digər tərəfdən, keçən ilin sentyabrında ABŞ Hindis-

tanı Avropaya bağlayacaq və İrani kənarında saxlayan alternativ dəhliz layihəsi təklif edib. Həmin dəhliz layihəsi Hindistan, Səudiyyə Ərəbistanı, İordaniya və İsrail üzərindən keçməklə Avropaya bağlanacaq xətdir. Bu da əslində, daha perspektivi və rahat başa gələn dəhliz hesab edilir".

Politoloqun sözlərinə görə, Ermənistan, Hindistan və İran arasındakı "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin yaxın dövrlərdə reallaşması real olmayacaq: "Sadəcə olaraq bu üç tərəfin görüşü siyasi xarakter daşıyır. Daha çox Cənubi Qafqazda proseslərə maraqlıdır. Hindistan və İran Ermənistanı dəstəkləməklə bölgədə Azərbaycanın yaratdığı reallıqları əngəlləməyə çalışırlar. Eyni zamanda Azərbaycanın yaxın müttəfiqləri olan Pakistan və Türkiyənin güclənməsinin qarşısını almaq istəyirlər".

Aynur Babazadə

TƏBRIK EDİRİK!

Bu ayazlı-şaxtılı qış günündə doğum gününü qeyd edənlərdən biri də Nigar Zülfüqarlıdır. Onu babası Akif Həsənov, nənəsi Gülnaz, dayısı Səfər, gəlinbacısı Arzu, anası Çınarə, bacısı Nəzrin, qardaşı Osman, xalası Şəbnəm, xalası oğlu Həsən səmimi qəlbədən təbrik edir, səbəbkara insan üçün həyatda ən şirin nemət olan möhkəm cansağlığı, dərslərində müvəffəqiyyətlər arzu edib deyirlər:

- Qoy yaşın üstə qalansa, bu yaş sənə həmişə sevinc dolu günlər bəxş etsin!

55 milyon avroluq iddia

Mbappenin PSJ-yə qarşı iddiası rədd edildi

"Real Madrid"də zədə səbəbindən oyunu tərk edən Kilian Mbappəyə keçmiş klubu PSJ-dən (Paris Saint-Germain) pis xəbər gəlib.

"Şərqlə" xəbər verir ki, Fransız İntizam Şurası Kilian Mbappenin keçmiş klubu PSJ-yə qarşı qaldırdığı 55 milyon avroluq iddiasını rədd edib.

Qeyd edək ki, 2024/2025 mövsümündən əvvəl keçmiş klubu PSJ ilə müqaviləsini yeniləməyən və dünya nehanğı "Real Madrid"ə imza atan Kilian Mbappə PSJ-yə qarşı ödənilməmiş məaş və bonuslar da daxil olmaqla 55 milyon avroluq iddia qaldırmışdı. Fransız Liqa 1 İntizam Komitəsi Kilian Mbappenin keçmiş klubu PSJ tərəfindən ödənilməmiş məaş və bonusları əhatə edən 55 milyon avro tələbini "qəbul edilməz" elan edib və işi PSJ-nin xeyrinə yekunlaşdırıb.

PSJ zərurət yaranarsa, vəziyyəti Razılıqla Şurasına çıxarmağa tam hazır olduğunu bildirsə də, klub Mbappəyə tam məbləği ödəmək niyyətində deyil. Bununla belə, PSJ də hər iki tərəfin razılığa gələcəyi bir həll üçün vasitəçilik prosesinə girməyə açıq olduğunu bildirib.

Aynur

Azərbaycana gələn turistlərin sayı 28 faiz artıb

Nəbatət bağının açılması da turistlər üçün bir marşrut sayıla bilər

Bu ilin yanvar-noyabr aylarında xarici ölkələrə gedən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının ümumi sayı 16,9 faiz artaraq 1998,9 min nəfər olub.

Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib.

Bu dövrdə İrana gedən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının sayı 33,0 faiz, Rusiya Federasiyasına gələnlərin sayı 13,4 faiz, Gürcüstan gələnlərin sayı 13,0 faiz, Türkiyəyə gələnlərin sayı 9,9 faiz artıb. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 41,4 faizi Türkiyəyə, 20,6 faizi Rusiya Federasiyasına, 8,7 faizi Gürcüstan, 8,6 faizi İrana, 20,7 faizi digər ölkələrə səfər edib. Gələnlərin 63,9 faizini kişilər, 36,1 faizini qadınlar təşkil edib.

2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında xarici ölkələrə səfər edən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 69,5 faizi hava, 28,4 faizi dəmir yolu və avtomobil, 2,1 faizi isə dəniz nəqliyyatından istifadə edib.

Bu ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycana dünyanın 195 ölkəsindən 2412,0 min və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 27,4 faiz çox əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib.

Gələnlərin 28,2 faizi Rusiya Federasiyası, 16,1 faizi Türkiyə, 8,9 faizi Hindistan, 8,0 faizi İran, 4,1 faizi Gürcüstan, 3,9 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 3,3 faizi Qazaxıstan, 3,0 faizi Pakistan, 1,8 faizi Çin, 1,7 faizi Özbəkistan, 1,6 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 1,4 faizi Ukrayna, hər birindən 1,2 faiz olmaqla Türkmənistan və Küveyt, 1,1 faizi İsrail, hər birindən 1,0 faiz olmaqla Oman, Belarus və Böyük

Britaniya, 11,5 faizi digər ölkələrə vətəndaşları olub. Gələnlərin 67,0 faizini kişilər, 33,0 faizini qadınlar təşkil edib.

Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Hindistandan gələnlərin sayı 2,2 dəfə, İspaniyadan - 2,0 dəfə, Cənubi Koreyadan - 2,0 dəfə, Çindən - 1,9 dəfə, Filippindən - 1,6 dəfə, Qırğızıstandan - 1,5 dəfə, Qazaxıstandan - 49,8 faiz, Pakistandan - 48,5 faiz, Omandan - 45,0 faiz, İordaniyadan - 41,6 faiz, Polşadan - 37,9 faiz, İtaliyadan - 37,0 faiz, ABŞ-dən - 35,2 faiz, İrandan - 30,4 faiz, Niderlanddan - 28,5 faiz, Türkmənistandan - 28,1 faiz, Almaniya - 28,0 faiz, Yəməndən - 27,7 faiz, Fransadan - 24,5 faiz, Səudiyyə Ərəbistanından - 22,7 faiz, Tacikistandan - 21,8 faiz, Misirdən - 20,8 faiz, Böyük Britaniyadan - 20,3 faiz, Rusiya Federasiyasından - 17,7 faiz, Özbəkistandan - 16,2 faiz, Ukraynadan - 15,9 faiz, Türkiyədən - 13,9 faiz, Moldovadan - 11,3 faiz artıb.

2023-cü ilin yanvar-noyabr ayları ilə müqayisədə Avropa İttifaqına üzv ölkələrdən gələnlərin sayı 37,3 faiz artaraq 106,0 min nəfər, körfəz ölkələrindən gələnlərin sayı 25,3 faiz artaraq 391,9 min nəfər, MDB ölkələrindən gələnlərin sayı 19,4 faiz artaraq 905,8 min nəfər olub. Ölkəmizə gələn əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin 75,9 faizi hava, 22,9 faizi dəmir yolu və avtomobil, 1,2 faizi isə dəniz nəqliyyatından istifadə edib.

Turizm ekspertləri Cabir Dövlət-

zadə "Şərqlə" bildirib ki, Azərbaycana gələn turist sayında 28 faizlik artımın olması təqdirəlayiq hadisədir: "Azərbaycanda noyabr ayında COP29 İqlim Dəyişikliyi Konqresi keçirildi. Bu, BMT nin ən böyük konqresi sayılır və həmin müddət ərzində noyabr ayında ciddi bir turist axınına gördük. Təbii ki, noyabr ayındakı tədbirin olması artıma müəyyən dərəcədə təsir göstərmişdir. Hazırda bu il Azərbaycan turizmində müəyyən inkişaf gördük. Çünki Bakıda və bölgələrdə hotellərin sayında müəyyən artım var. Artıq Azərbaycan turizmi daha çox rəqabətə dayanıqlı bir turizm kimi özünü göstərir. 2025-ci ildə turizmin daha da inkişaf edəcəyinə ümid edirik. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, turizm məhsullarının daha çox artırılması ölkə üçün çox vacibdir. Çünki bölgələrdə ekoturizmin inkişafı üçün xeyli şərait mövcuddur. Ekoturizmin ciddi inkişafı Azərbaycan turizminin inkişafına töhfə verəcək. Azərbaycanda Nəbatət bağının açılması da turistlər üçün bir marşrut sayıla bilər. O da Azərbaycan turizm marşrutlarında bir nöqtə kimi qeyd olunacaq. Çünki geniş ərazisi olan

Nəbatət bağı turistlər üçün də çox maraqlıdır. Eyni zamanda Xəzər dənizində gəmi turunun fəaliyyətə keçməsi və bunun dayanıqlı olması vacibdir. Çünki müştərilər gəmi turundan istifadəyə üstünlük verirlər. Ümumiyyətlə, rafting kimi turların yaxın zamanlarda inkişaf etdirilməsi lazımdır. Bu, gələn turistlər üçün ekoturizmdə yeni bir növdür. Ekstrem turizmin Azərbaycanda artıq federasiyası var

və sırf bu məqsədlə bəzi turistlər ölkəyə gəlirlər. Bu da istər-istəməz o sahənin inkişafına gətirib çıxarır. Ümid edirik ki, dekabr və yanvar ayları qış turizminin inkişafında ciddi bir təkan olacaq. Çünki artıq bölgələrdə qar yağıb və bununla əlaqədar olaraq qar görməyən ölkələr həmin bölgələri görməyə meyillidirlər. Düşünürük ki, həmin turistlər həm normal, həm də aşağı büdcəli lokost reyslər ilə ölkəmizə gələcəklər. Bu da bölgələrimizdə olan turizmin inkişafına təkan verəcək. Azərbaycandan xaricə gedən turist axınının inkişafı da müsbət meylidir. Çünki ölkədən xaricə gedən turistlər artırsa, bu da istər-istəməz ölkə əhalisinin rifah səviyyəsinin yaxşı olmasının göstəricisidir. Artıq bu da hər il özünü ən azı ikirəqəmli səviyyədə göstərir. Ümid edirik ki, daha da artar. Ümumiyyətlə, xarici ölkələrə vizaların ləğv edilməsi hər il artır. Bu isə qarşılıqlı turistlərin ölkəmizə gəlməsinə, həm də ölkəmizdə olan vətəndaşların xaricə getməsinə müsbət təsir göstərir".

Fidan Həmişəyeva

Bəzi ölkələrdə qışda meşələrə vertolyotla yeməklər atırlar

Hicran Qarayeva: "İnsanlar da iki gün ac qalsa, bir-birini yeyər"

Şəkiddə 3 nəfərə canavar hücum edib. Səhər saatlarında rayonun Şorsu kəndində Seymur Cuma oğlu İsayev övladını məkətbə apararkən canavarın hücumuna məruz qalıb. Canavar C.İsayevə xəsarət yetirib.

Bu gün səhər saatlarında rayonun Cumakənd kəndində isə canavar iki nəfərə hücum edib. Kənd sakinini 68 yaşlı Səfərəli Hüseyinli oğlu Həsənov və 28 yaşlı Məhəmməd Fikrət oğlu Məhəmmədov xəsarət alıblar.

Xəsarət alan şəxslərə Şəki Ra-

yon Mərkəzi Xəstəxanasında tibbi yardım göstərilib, quduzluq əleyhinə vaxsın vurulub. Məlumatla görə, Məhəmməd Məhəmmədovun sağ əlinin 4-cü barmağı amputasiya olunub.

Heyvan hüquqlarının müdafiəçisi Hicran Qarayeva "Şərqlə" bildirib ki, hazırda heyvanlar acdır: "İnsanlarımızın əksəriyyəti qəddardır. Başa düşürlər ki, heyvanın da qarnı var və yemək yeməlidir. Bəzi ölkələrdə qış aylarında meşələrə vertolyotla yeməklər atırlar ki, meşədəki heyvanlar yemək yesin.

Çünki qışda heyvanlar özələrinə yemək tapa bilmir və çoxusu tələf olur. Heyvanların tələf olması isə təbiətə çox ziyandır. Şəkiddəki vəziyyət də heyvanların aclığı ilə bağlıdır.

Ümumiyyətlə, bizim insanlarda heyvanlara qarşı nə düşüncə, nə insanlıq, nə də ki mərhəmət var. Türklərin bir sözü var, "heyvan heyvan olduğunu bilir, amma sən insan olduğunu bilirsenmi?". Elə bir şey etmək lazımdır ki, heyvanlar da ac qalmasın. Məsələn, insanlar yeməklərinin artıqlarını ata bilərlər. Heyvanlar tox olsa insanlara hücum etməz. İnsanlar da iki gün ac qalsa, bir-birini yeyərlər. İt-lər küçədə acından ölürlər, zibilliklərdən heç nə tapa bilmirlər. Sovet vaxtı zibilliklər açıq olurdu və yeməyə nəse tapırdılar. İndi yazıq heyvanları ancaq zəhərləməyi və öldürməyi düşünürülər".

Fidan

Elan (Bakı Hərrac Mərkəzi)

Lot A153/24 üzrə Əmanətlərin Sığortalanması Fondu ilə "Para BOKT" ASC arasında 17.03.2017-ci ildə bağlanmış müqaviləyə əlavə və dəyişiklik edilməsinə dair 06 dekabr 2024-cü il tarixli 3 sayılı Rəziləşməyə əsasən 59 adda əmlak açıq hərraca çıxarılmışdır. Açıq hərrac 18 dekabr 2024 il tarixdə saat 11:00-da keçiriləcəkdir. Satış qiymətinin 5 faizi həcmində beh hərrac tarixinə ən azı 3 gün qalmış hərrac təşkilatına nağd və ya köçürmə yolu ilə ödənilməlidir. Açıq qiyməti 7 təqvim günü ərzində sifarişçinin hesabına ödənilməlidir. Açıq hərracda iştirak etmək üçün lazımı sənədlər: F/Ş şəxsiyyət vəsiqəsi, H/Ş təsis sənədləri. Ünvan: Bakı şəh. Səbail ray, Badamdar qəsəbəsi, Badamdar şəssəsi 27. ("AVIS" aptekin arxası). Tel: 050-206-66-67, rəsmi sayt: <http://e-lot.az>

Elan

Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat Kollecinin tələbəsi Nəsirov Fərhad Oruc oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təsisçi: "Şərqlə Media Qrup" MMC
Baş redaktor: Akif Aşırı
Baş redaktorun müavini: Yusif Nəzərli

Reportyorlar qrupu:

Mələhət Rzayeva, Şeymən Bayramova, İsmayıl Qocayev, Aygün Tahir, Nihat Müzəffər, Şəhənə Ziyad, Nəzrin Vüqarqızı

Texniki heyət:

Rufət Dadaşov, İmamcan Əliyev, İlahə İbrahimova, Nailə Cabbarlı, Fazilə Məmmədova

Qəzet "Şərqlə"nin kompyuter mərkəzində yığılır, səhifələrin və "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap olunur

"Şərqlə Media Qrup" MMC-yə daxildir:

"Şərqlə" qəzeti və sherg.az saytı
www.sherg.az
e-mail: sherg-1996@mail.ru

Ünvan: Mətbuat prospekti, "Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: 447-32-41
538-44-50, internet 538-44-15,
İndeks: AZ1073

Hesab nömrəsi:

Kapital Bank ASC Yasamal filialı
Kod: 200037
VOEN: 9900003611
M/H: AZ37NAB20135010000000001944
S.W.I.F.T.: AIBAZ2XXXX
AZM hesab nömrəsi:
AZ74AIB400500G9441595487103
VOEN 1307632991

Tirajı: 1500 Sifariş: 2886

4 000 AZN
"Messi" imzalı forma

Messin Bakıda imzaladığı köynək satışa çıxarıldı

Ulduz futbolçu Lionel Messinin Bakıda imzaladığı köynək satışa çıxarıldı.

Messin Bakıda imzaladığı papaq fantastik qiymətə satışa çıxarıldı. Milli.az xəbər verir ki, bu barədə elan saytlarının birində məlumat yerləşdirilib.

Satışa qoyulan köynək 4 min manata təklif olunub. Qeyd edək ki, ötən gün Messinin Bakıda imzaladığı papağın satışa çıxarıldığına dair məlumat yayılmışdı / axar.az

Beyninə çirk yığılırdı

Azərbaycanda gənc qızın burnu dolğulardan çürüdü

Azərbaycanlı bloqer Nuray təcili əməliyyat olunub. O, burnuna etdirdiyi kosmetik dolğulardan sonra qığırdağının çürüdüyünü bildirdi. Nuray Muxtarova oxu.az-a bunları deyib.

"Mən bir neçə dəfə tanışdığım və tanımadığım kosmetoloqlarda reklam qarşılığında

burnuma dolğu etdirmişəm.

Mən heç bilmirdim ki, burnumda belə bir problem var. Boğazımda kista əmələ gəlmişdi, ələ bilmirdim ki, zombdur. Həkimim dedi ki, "sənə təcili əməliyyat lazımdır, çünki sənənin kanalın tıxanıb, sən nəfəs ala bilmirsən".

Əməliyyatda burnumu açanda şoka düşüblər. Burnumdan beynimə yeni kanal açılıb. Çirk beynimə yol edib. Burnumun qığırdağı çürüyüb. Hətta qabırğamdan qığırdağ götürüb burnuma qoymaq istəyiblər, anam icazə verməyib. Həkim 8 saat əməliyyat edib, iki dəfə narkoz almışam. Güclə təmizləyib, burnumu düzəldiblər, özümə gəlmişəm. Hazırda üzümde şişkinliyəm çoxdur. Baş ağrılarımla olub. Ölə bilirdim. Həkimim 2 saatlıq əməliyyatı 8 saata bitirib.

Hər kəsə demək istərdim ki, puldan ötrü hər kosmetoloq reklam etməsinlər. Camaat yazıqdır. Gədərlər, zərər gözlər. Tanınan, bilinən, hansı ki, dövlət müəssisələrində işləyir, o həkimləri reklam etsinlər".

Məşhur aktrisa bu roluna görə ölümlə hədələnilir

Dünya məşhur aktrisa Olivia Vayld "Həkim Haus" serialının çəkilişləri zamanı ölüm təhdidləri ilə üzləşdiyini açıqlayıb.

Milli.Az xarici mediaya istinadən xəbər verir ki, aktrisa bu barədə Səudiyyə Ərəbistanında keçirilən beynəlxalq film festivalında təşkil olunan mətbuat konfransında danışıb.

Vayldın sözlərinə görə, təhdidlər onun serialdakı həkim obrazını canlandıran Erik Forman (Omar Epps) ilə münasibətinə görə olub. O bildirib ki, həmin dövrdə studiyaya davamlı olaraq ölüm təhdidləri daxil olub.

Aktrisanın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün şirkət onun üçün əlavə mühafizəçilər işə götürüb.

Zərifliyi ilə göz qamaşdırdı

Tuba Büyüküstün Hollivud ulduzları ilə qırmızı xalçada görüdü

"Qırmızı Dəniz Film Festivalı"nın münisiflər heyətinin üzvlərindən olan Tuba Büyüküstün qırmızı xalçadakı zərifliyi ilə heyran edib. Səudiyyə Ərəbistanında keçirilən festivala Conni Depp, Benedikt Kamberbetç və Sara Cesika Parker kimi dünyaca məşhur ulduzlar qatılıb.

"Şərq" xəbər verir ki, dekabrın 5-14-də keçirilən festivalın münisiflər heyətinin sədri Spike Lidir. Festivalın münisiflər heyəti arasında Tuba Büyüküstün də var.

Açılış mərasimində zərifliyi ilə göz qamaşdıran ulduz bu dəfə festivalın qırmızı xalçasına qara libasda çıxıb. Büyüküstünün qırmızı xalçadakı pozası film festivalının sosial media hesabında paylaşılb.

Keçmiş həyat yoldaşı Amber Heard haqqında açdığı böhtan işi ilə nüfuzu sarsılan və karyerasında yeni səhifə açan amerikalı aktyor Conni Depp festivala çıxıb.

Hollivudun sevimli cütüklərindən olan Nik Jonas və Priyanka Çopra da Qırmızı Dəniz Film Festivalına qatılan adlar arasındadır.

Britaniyalı aktyor Benedikt Kamberbetç festivalın ən diqqətçəkən adlarından biri olub.

Turan

Qabıqları inanılmazdır

Təmizlikdən gözəlliyə qədər - hər işə yararır!

Portağal yedikdən sonra qalan qabıqları nə edirsiniz? Çoxunuzun cavabı yaqın ki, "onu atıram" olacaq. Ancaq bu canlı portağal qabıqları sadəcə tullantılardan daha çox şeydir. Portağal qabıqlarının həm evdə, həm də gündəlik həyatda yararlı, təbii və faydalı istifadələri var. Portağal qabıqlarını təmizlik, gözəllik, reseptlər və bir çox başqa sahələrdə təkrar istifadə edə bilərsiniz. Beləliklə, portağal qabıqlarına fərqli bir perspektivlə baxmaq necə olar?

"Şərq" xəbər verir ki, portağal qabıqlarında müxtəlif təbii efir yağları, vitaminlər və antioksidantlar var. Zəngin məzmunu sayəsində düşündüyünüzdən daha çox istifadə sahəsi təqdim edir. Portağal qabıqlarını ev təmizliyi, mətbəxdə yeni zövqlər yaratmaq, dəriyə qulluq və ya təbii otaq ətri kimi bir çox fərqli sahədə istifadə edə bilərsiniz. Həm iqtisadi, həm də ekoloji cəhətdən təmiz həll yolları axtaranlar üçün deyərlik ki, portağal qabıqları gizli bir xəzinə kimidir.

Ev təmizliyi üçün təbii qarışıq

Portağal qabığının tərkibində müxtəlif təbii efir yağları var. Bu təbii yağlar, əslində, onu effektiv təmizləyici məhsul halına gətirir. Bir neçə portağal qabığını sirkə ilə qarışdırıb oturmasına icazə verərək təsirli bir sprey təmizləmə məhlulu yarada bilərsiniz.

Bu qarışıq pəncərələrdən tutmuş mətbəx dəzgahlarına qədər bir çox səthdə istifadə edə bilərsiniz və təmizlədikdən sonra arxada xoş bir qoxu buraxır.

Təbii otaq ətri

Portağal qabığının təbii ətri otaq qoxusu kimi də istifadə edilə bilər. Siz həmçinin qabıqların içərisinə mürəbbə qoyaraq daha bərpəedic, tərəvəzləndirici bir atmosfer yarada bilərsiniz. İstəyirsinizsə, qabıqları qurudub kiçik çantalara qoyub şkaflarınıza yerləşdirə bilərsiniz ki, paltarlarınız gözəl qoxusun.

Gübrə və bitki yeməkləri

Bağınız varsa, portağal qabıqlarını kompostlayaraq istifadə edə bilərsiniz. Portağal qabıqlarının tərkibində olan qidalarda torpağı qidalandırır və bitkilərinizi gücləndirir. Həm də qoxusu ilə zərərli həşəratları uzaqlaşdırır.

Dəriyə qulluq

Portağal qabığı dəri üçün əla təbii aşındırıcıdır. Yeni dərinizdəki ölü hüceyrələri, yağları və kirləri təmizləməkdə təsirlidir. Əvvəlcə portağal qabıqlarını qurutmalı, sonra qurudulmuş qabıqları xırdalayıb toz halına gətirməlisiniz. Nəhayət, bal və ya qatıqla qarışdıraraq təsirli bir qabığa çevirə bilərsiniz.

Ləzzətli ədviyyat

Qurudulmuş portağal qabıqlarını desertlərdən tutmuş et yeməklərinə qədər bir çox müxtəlif reseptlərdə də istifadə edə bilərsiniz. Məsələn, sürtgəcdən keçirilmiş qabıq muffinlərə və peçnyələrə xoş ətri tədarif edir.

Dezodorant

Portağal qabığı pis qoxuları aradan qaldırmaq üçün istifadə edilə bilər. Məsələn, ayaqqabının içərisinə qoyulan bir neçə portağal qabığı çox qısa müddətdə pis qoxuları özünə çəkir. Bu prosesi soyuducunuza da tətbiq edə və qoxudan qoruyucu kimi istifadə edə bilərsiniz.

Təbii şamdan

Portağal qabığı estetik və praktik bir şamdan hazırlamaq üçün də uyğundur. Ancaq bu məqamda diqqətli olmaq lazımdır, qabığın üst hissəsini diqqətlə kəşib, qabığa zərər vermədən içini boşaltmalısınız. Sonra arıdılmış mumu içərisinə töküüb qalib kimi istifadə edə bilərsiniz.

Turan

Ən şən və əyləncəli bürclər hansılardır?

Bəzi insanlar daha pozitiv və şən xarakterli, bəziləri isə daha durğun ola bilər. Bu vəziyyətə astroloji təsirlərin də böyük olduğu düşünülür. Yaxşı, ən şən və əyləncəli bürclər hansılardır?

"Şərq" ən əyləncəli bürcləri təqdim edir:

Oxatan

Oxatanlar macərə ruhu və həvəsi enerjiləri ilə tanınırlar. O, həmişə yeni təcrübələrə açıqdır və istənilən mühitdə əyləncə və sevinc yaymağı bacarır. Onlarla vaxt keçirmək, hətta darıxdırıcı bir günü macərə dolu səyahətə çevirə bilər.

Əkizlər

Əkizlər bürcü həyatın bütün sahələrində maraqlı və canlı enerjiyə malikdir. Onlar öz zəkaları, hazırcavab yumor hissi və daim dəyişən maraqları ilə etrafdakı hər kəsi əyləndirməyi bacarırlar. Əkizlərlə olanda darıxdırıcı mümkün deyil.

Şir

Şirlər diqqət mərkəzinə təbii cəlbediciliyi və əyləncəli şəxsiyyətləri ilə tanınırlar. Onların inamı münasibəti və oynaq ruhu istənilən mühitdə diqqət cəlb etməyə imkan verir. Şir bürcünün yanında olduğunuz zaman özünüzdə həmişə partıyanın ortasında hiss edirsiniz.

Balıq

Balıqlar yaradıcı ruhu və emosional dərinliyi ilə əyləncədən həzz almağı bilir. Onlar emosional əlaqələr qurmaqdan və təxəyyüllərini vətənlə buraxmaqdan həzz alırlar. Balıqlarla vaxt keçirmək dərin söhbətlərin və xoş anların təminatıdır.

Oğlaq

İntizamlı və ciddi xarakterlərinə baxmayaraq, oğlaqlar dostları ilə vaxt keçirərkən şən və əyləncəli ola bilərlər. Xüsusilə işlərini bitirdikdən sonra onlar əyləncədən uzaqlaşma və böyük yumor hissi nümayiş etdirə bilərlər. Oğlaq bürcü ilə olduğunuz zaman təəcüblü bir təbassüm həmişə mümkündür.

Qoç

Qoç enerjisi və həvəsi ilə tanınır. Həmişə hərəkətdə olan və yeni macərələrə başlamadan qorxmayan qoçlar dostlarına enerjili əhval-ruhiyyə bəxş edir. Onların yanında olanda heç vaxt darıxmırsan və hər anı doya-doya yaşayırsan.

Tərəzi

Tərəzi sosial və tolerant təbiəti ilə tanınır. Onlar həmişə əyləncə və əmin-amanlıq arasında balanslaşdırılmış tarazlıq yaradırlar. Tərəzi bürcündə olduğunuz zaman xoş söhbətlər, gözəl mənzərələr və ləzzətli yeməklərdən həzz ala bilərsiniz.

Aynur Babazadə

Elza Seyidcahan namazının görüntüsünü yaydı

Əməkdar artist Elza Seyidcahan paylaşımı ilə diqqət çəkib.

Müğənni namaz qıldığı anların görüntüsünü yayımlayıb.

O, fotolarına "Cüməniz mübarək" sözlərini yazıb. Şəkildə müğənninin nəvəsi də yer alıb.

Qeyd edək ki, Seyidcahanın 2 övladı, 4 nəvəsi var.

"Aşırı vegan pəhriz" faciəsi

Ölən 3 yaşlı körpəsini bağda basdırdılar

İngiltərədə 3 yaşlı oğullarına təbii qida ilə qidalandıran "həddindən artıq vegetarian pəhriz" səbəbiylə baş verən faciədən sonra ölkənin gündəminə çevrilib.

Cütlük övladının ölümünə səbəb olduqları üçün ağır həbs cəzasına məhkum edilib. 2020-ci ildə 3 yaşlı Abiya yalnız qoz-fındıq, kişmiş və soya südü ilə ibarət pəhrizlə qidalandıqdan sonra öldü. Raxit, qan azlığı və böyümə geriliyi kimi ciddi sağlamlıq problemlərindən əziyyət çəkən balaca oğlan tənəffüs yolu-xucu xəstəlikdən dünyasını dəyişib.

Məhkəmə sənədlərinə görə, Abiyanın ailəsi onu tibbi yardım əvəzinə sarımsaq və digər təbii qarışıqlarla müalicə etməyə çalışıb.

Cütlük övladının cansız bədənini 8 gün yatağında saxlayıb, daha sonra məzar qazıb bağçada basdırdı.

2022-ci ildə Qlastonburi bölgəsində bir karvanda tutulan cütlük, polis araşdırmasından sonra ədalətli təhrif etməkdə və ölümə səbəb olmaqda günahkar bilinib.

42 yaşlı Tai Yasharahalax 24,5 il, 43 yaşlı Naiyahmi Yasharahalax isə 19,5 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Prokuror Jonas Hankin bildirdi ki, cütlük sosial əlaqələri kəsilmiş və öz qaydalarını təyin etdikləri "krallıqda" yaşayıblar. Cütlüyün rəsmi səhiyyə xidmətlərindən imtina etməsi və oğullarının fiziki iztirablarına məhəl qoymamaları "heyretləndirici təbəbbür və qəddarlıq" kimi qiymətləndirilib.

Prokuror Hankin bildirdi ki, Abiyanın çəkdiyi bu cür qida çatışmazlığı İngiltərədə demək olar ki, eşidilməyib, lakin cütlüyün öz inancları və həyat tərzi bu faciəli sona gətirib çıxarıb.

Polis hadisə yerində Abiyanın qalıqlarını taparkən məlum olub ki, cütlüyün təcrid olunmuş həyat tərzi sosial xidmətlərin müdaxiləsinə mane olub.

Turan